

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomie

**Komparace právních forem u kulturních organizací ve
východních Čechách**

**Comparison of Law Forms of the Cultural Amenities in Eastern
Bohemia**

DP – PE – KFÚ – 2008 - 30

JAKUB MERTLÍK

Ing. Josef Horák, Ph.D., katedra financí a účetnictví

Ing. Václav Horák, ekonom Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Počet stran: 87	Počet příloh: 3
Datum odevzdání: 9. května 2008	

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Rád bych v první řadě poděkoval svému vedoucímu Ing. Josefu Horákovi, Ph.D., za pomoc a odborné vedení při tvorbě diplomové práce, a dále všem ostatním lidem, kteří mi svým vstřícným chováním umožnili sběr informací pro svou práci.

Resumé

Tématem diplomové práce je komparace právních forem u kulturních organizací ve východních Čechách. Práce vychází z poznatků získaných od čtyř vybraných subjektů působících v kultuře. Jsou to Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o, Filharmonie Hradec Králové o.p.s. a příspěvkové organizace Městské muzeum v Jaroměři a Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.

Diplomová práce se skládá z teoretické části, ve které jsou popsány všechny možné způsoby právních forem u kulturních organizací, které povoluje legislativa ČR a dále pak řeší aplikaci daňových zákonů, ekonomických faktorů a rozpočtových procesů na různé právní formy.

V další části textu jsou představeny vybrané kulturní organizace, jejich základní údaje a popis jejich činností a služeb. V závěru je pomocí teoretických poznatků posouzena jejich ekonomická situace a zhodnocena výhodnost právních forem organizací působících v kultuře z ekonomického hlediska.

Summary

Theme of my diploma thesis is comparison of law at cultural organization in the east of Czech Republic. The work result from experiences which I've gained from four choosen subjects that are active in culture. It is Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o., Filharmonie Hradec Králové o.p.s. and allowance organizations Městské muzeum v Jaroměři and Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.

My diploma thesis consists of the theorethical part, in that there is description of all possible ways of law forms at civilized establishment that are legal according to czech legislature. Then, in this part, I also talk about aplication of tax laws, economic factors and budget processes to law forms.

In second part consists of presentation of cultural organizations, their characterization and description of services they provide. Lastly there is examination their economic situation by theoretically finding and evaluated expedience of law forms cultural organizations from economic importace.

Klíčová slova

Nezisková organizace	Non-profit-making organization
Obchodní společnost	Company
Obecně prospěšná společnost	Commonly beneficial company
Příspěvková organizace	Allowance organization
Společnost s ručením omezeným	Company with narrow responsibility
Daň z přidané hodnoty	Value added tax
Daň z příjmů	Income tax
Dotace	Dotation

Obsah

Prohlášení.....	3
Poděkování.....	5
Resumé.....	6
Summary	7
Klíčová slova	8
Obsah	9
Seznam zkratk a symbolů	11
Úvod	12
1 Neziskové organizace.....	14
1.1 Obecně prospěšná společnost	16
1.1.1 Založení a vznik společnosti.....	16
1.1.2 Statutární orgány.....	17
1.1.3 Hospodaření společnosti.....	18
1.2 Příspěvková organizace územního samosprávného celku.....	19
1.2.1 Zřízení a vznik společnosti	20
1.2.2 Hospodaření	21
1.3 Občanské sdružení.....	23
1.4 Nadace a nadační fondy.....	24
1.4.1 Zřízení a vznik nadace	25
1.4.2 Hospodaření nadace	26
1.4.3 Nadační fond.....	26
1.5 Shrnutí	27
2 Obchodní společnosti.....	30
2.1 Společnost s ručením omezeným	31
2.1.1 Založení a vznik.....	31
2.1.2 Statutární orgány.....	32
2.1.3 Hospodaření.....	33
2.2 Akciová společnost.....	33
2.3 Zájmová sdružení právnických osob	35
2.4 Shrnutí	36
3 Řešené problémy.....	37
3.1 Daň z příjmů	37
3.1.1 Předmět daně	38
3.1.2 Základ daně.....	39
3.2 Platy a mzdy	40
3.2.1 Platy	40
3.2.2 Mzdy	42
3.3 Daň z přidané hodnoty (DPH).....	42
3.3.1 Osoby povinné k dani	43
3.3.2 Plátce daně	45
3.3.3 Obchodní vztahy	45
3.4 Účetnictví	46
3.5 Ostatní výnosy	48
3.5.1 Veřejná podpora.....	48

3.5.2 Dotace	50
3.5.3 Reklama a sponzorování	52
3.5.4 Darování	53
3.6 Vztahy kulturních organizací k veřejným rozpočtům	54
3.6.1 Rozpočtová pravidla	54
3.6.2 Rozpočty	55
3.6.3 Rozpočtové kapitoly	56
4 Charakteristika vybraných kulturních organizací.....	57
4.1 Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o	57
4.2 Filharmonie Hradec Králové o.p.s.....	62
4.3 Městské muzeum v Jaroměří	68
4.4 Studijní a vědecká knihovna v Hradci králové	73
5 Zhodnocení.....	78
Závěr.....	83
Literatura.....	85
Seznam příloh	87

Seznam zkratk a symbolů

a.s.	Akciová společnost
aj.	A jiné
apod.	A podobně
atd.	A tak dále
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EK	Evropská komise
IČO	Identifikační daňové číslo
Kč	Korun českých
mil.	Milion
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
resp.	Respektive
ROH	Revoluční odborové hnutí
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
Sb.	Sbírka
tis.	Tisíc
tzn.	To znamená
tzv.	Takzvaný
ÚOHS	Úřad na ochranu hospodářské soutěže

Úvod

Diplomová práce se zabývá komparací právních forem u kulturních organizací ve východních Čechách. Legislativa ČR připouští několik možností, jak mohou tyto organizace provozovat svou činnost. Každá právní forma s sebou přináší různé náležitosti při tvorbě zisku a jeho využití, v daňových povinnostech, aj.

Kulturní činnost do roku 1989 byla téměř výlučně záležitostí státu. Po obnově územních samosprávných celků převzaly velkou část této sféry obce (od roku 1990) a kraje (od roku 2000). Pro tyto účely zřídily příspěvkové organizace. V posledních letech ovšem přistupují k jejich transformaci v obecně prospěšné společnosti nebo dokonce v obchodní společnosti. Tyto kroky jsou většinou zdůvodňovány potřebou dát novým organizacím větší samostatnost a volnost v ekonomických rozhodnutích a tím na ně vložit i větší odpovědnost. Leckdy je jako důvod zmiňováno i vícezdrojové financování, zvláště když je společnost založena více zakladateli. Konečným cílem, byť málokdy veřejně deklarovaným, je úspora finančních prostředků zakladatele společnosti. Tato rozhodnutí mají lokálně politický rozměr. Obecně platí, že i v kultuře se prosazují tendence k větší ekonomické odpovědnosti. Předmětem diplomové práce je posouzení, zda k tomuto cíli vedou transformace stávajících příspěvkových organizací, jaké a jak významné pro to existují ekonomické důvody. Cestou k vytčenému cíli je porovnání zákonných podmínek a hospodaření vybraných organizací vzhledem k jejich právní formě.

Pro diplomovou práci byly vybrány subjekty nacházející se v Královéhradeckém kraji, jelikož jsou zde zastoupené i obchodní společnosti provozující kulturní činnost. Pro potřeby práce byly vybrány subjekty čtyři. Zástupcem obchodních společností je Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o, dále je to obecně prospěšná společnost Filharmonie Hradec Králové o.p.s a příspěvkové organizace Městské muzeum v Jaroměři a Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Uvedené příspěvkové organizace byly vybrány proto, že reprezentují dvě krajní polohy ekonomického chování v rámci dané právní formy organizace.

První část diplomové práce přináší teoretický pohled na různé právní formy, které přicházejí v úvahu pro provozování kulturních činností. Každá z těchto forem se vyznačuje svými charakteristickými vlastnostmi a povinnostmi, legislativními odlišnostmi. Podrobněji se zde práce věnuje společnostem s ručením omezeným, příspěvkovým organizacím a obecně prospěšným společnostem, které budou v další části textu podrobeny hlubšímu zkoumání.

V další části textu popisují daňové, ekonomické, účetní, mzdové a jiné problémy, které odlišné právní formy musí řešit jinými způsoby a jsou vázány na uplatňování různých zákonů. Tato pasáž již přímo definuje některé výhody či nevýhody u určitých druhů právních forem. Na tuto část práce poté navazuje charakteristika a popis činností jednotlivých vybraných subjektů. Jsou zde uvedeny výsledky hospodaření a shrnutí pro jednotlivé subjekty.

V závěru je zhodnocena situace vybraných kulturních organizací. Zejména se jedná o porovnání a posouzení vhodnosti, ekonomické výhodnosti subjektů různých právních forem působících v kultuře. Na základě teoretických poznatků a praktických zjištění se pokusím o posouzení ekonomických předpokladů při výběru právní formy subjektu pro provozování kulturní činnosti.

1 Neziskové organizace

Legislativa České republiky umožňuje provozování kulturních činností dvěma způsoby, a to buď za účelem dosažení zisku či jiným. Ve většině případech se kulturní činností zabývají právnické osoby¹, které mohou zajistit lepší součinnost lidí a přípravu k realizaci těchto činností. Právnická osoba může být sdružení osob, nebo majetku, dále má právní subjektivitu, což znamená způsobilost mít oprávnění a povinnosti pod vlastním jménem.

Častěji frekventovanou skupinou kulturních organizací jsou neziskové organizace. Tyto neziskové organizace nejsou založeny za účelem podnikání a dosažení zisku, nýbrž jsou zakládány pro realizaci veřejné služby. Neziskovost nespočívá v tom, že organizace netvoří zisk ze své činnosti, avšak že vytvořený zisk se znovu vrací do hlavní činnosti a není rozdělován individuálním vlastníkům společnosti. Jedná se hlavně o obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy, které jsou označovány jako nevládní, a příspěvkové organizace, které se řadí mezi veřejnoprávní právnické osoby.

Historie neziskových organizací

Pojem neziskových organizací je známý již od starověkého Říma, kdy existovaly různé spolky, zájmová sdružení či charitativní organizace, pro které vznikl pojem collegia. V pozdějších letech se vžil pojem filantropie, který má řecké kořeny ve slovech philein (láska) a anthropos (člověk) a znamená tedy „láska člověka“, který se užívá pro akt darování peněz, zboží či času na podporu nějakého obecně prospěšného účelu. Dnes se tento pojem používá i v souvislosti s dárcovstvím firem, kdy se mluví o tzv. firemní filantropii.

Neziskový sektor má v Českých zemích již dlouholetou tradici. Filantropie má své kořeny v křesťanské filozofii. Od 13. století vznikaly nadace, které byly zaměřeny zejména na podporu církví a duchovního vzdělávání. Husitská revoluce, která oslabil postavení katolické církve, posílila vliv měšťanského stavu a dobročinným aktivitám se postupně začaly věnovat řemeslnické cechy. V 16. století začínají vznikat opět většinou na

¹ Právnická osoba je vymezena v § 18 až 20a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

náboženské půdě bratrstva, která rozvíjela kulturu, filozofii, etiku, vzdělanost, školství, latinskou a českou literaturu. Zdrojem příjmů všech těchto sdružení byly především sbírky a odkazy. V období osvícenství, za vlády Josefa II., byla sociální péče centralizována v rukou státu. Nad nadacemi byl stanoven státní dohled zemské vlády.

První polovina 19.stol. zaznamenala v důsledku Národního obrození velký nárůst různých společností, nadací a spolků, které podporovaly rozvoj národní kultury, umění, vědy, vzdělávání a pohybové aktivity. V roce 1882 se konal první Vsesokolský slet. V té době Sokol vlastnil 843 tělocvičen a na příspěvcích vybíral ročně přes milion korun. Se založením Československé republiky v roce 1918 vznikla řada neziskových organizací, které měly svůj vzor i v zahraničí. V této podobě prožíval neziskový sektor největší rozmach.

Vývoj v oblasti neziskového sektoru byl přerušen německou okupací v r. 1938. Okupační režim mnoho organizací zrušil, či reorganizoval na centralizované instituce sloužící státní moci. Po válce bylo obnoveno přes 10 tis. spolků, jenže po komunistickém puči v r. 1948 byl znovu nastolen totalitní politický systém. Tisíce spolků bylo zrušeno či převedeno pod ROH a sdružování občanů omezeno na centrálně řízené masové organizace. Důležité posty v těchto organizacích byly obsazovány podle zásad politické práce, majetek spolků byl zkonfiskován a jednotlivé organizace byly sloučeny do jednotných "dobrovolných organizací" Národní fronty. Služby poskytované neziskovými organizacemi v oblastech školství, zdraví a sociální péče byly zcela nahrazeny státem, který si vytvořil vlastní státní neziskový sektor skládající se z rozpočtových a příspěvkových organizací.

V 60. letech se významně zvýšil zájem občanů o veřejné záležitosti, který byl však násilně přerušen vpádem vojsk Varšavské smlouvy a následným obdobím normalizace. Půl století našich moderních dějin bylo poznamenáno absencí základních demokratických práv občanů. Výrazným omezením těchto práv se stal mimo jiné komunistický zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních z 12. července 1951.

Změna nastala až 27.března 1990, kdy československé Federální shromáždění přijalo zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. [22]

1.1 Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšná společnost je právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek. Těmito službami může být i provozování kulturní činnosti, která je určená veřejnosti. Je upravena zákonem č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech. Obecně prospěšnou společnost mohou založit jak osoby fyzické, tak právnické a dokonce i Česká republika. Název této společnosti musí obsahovat označení "obecně prospěšná společnost" nebo zkratku "o. p. s."

1.1.1 Založení a vznik společnosti

Společnost se zakládá smlouvou s úředně ověřenými podpisy všech zakladatelů. Je-li pouze jediný zakladatel, smlouvu nahrazuje zakládací listina ve formě notářského zápisu. Společnost vzniká dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností, který vede soud určený zvláštním zákonem k vedení obchodního rejstříku. Návrh na zápis obecně prospěšné společnosti do rejstříku podává zakladatel nebo osoba k tomu zakladatelem písemně zmocněná. Návrh musí být doložen zakládací listinou a podán 90 dnů od založení společnosti. Zánik² o.p.s. nabývá platnost dnem výmazu z rejstříku. Zániku předchází její zrušení, a to buď s likvidací nebo bez likvidace³.

² O.p.s. zaniká pokud neposkytuje obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině po dobu delší než je šest měsíců, pokud provozováním doplňkové činnosti došlo v období šesti měsíců opakovaně k ohrožení kvality, rozsahu a dostupnosti obecně prospěšných služeb, k jejichž poskytování založena, nebo užívá příjmů ze své činnosti a svěřeného majetku v rozporu se zákonem.

³ Likvidace se nevyžaduje, jde-li o zrušení sloučením, splynutím či rozdělením. Obecně prospěšná společnost se může sloučit nebo splynout jen s jinou obecně prospěšnou společností, rozdělit se může jen na jiné obecně prospěšné společnosti.

Zakládací listina či smlouva

Zakládací listina či smlouva musí obsahovat název, sídlo a IČO pokud je zakladatelem právnická osoba, nebo jméno, rodné číslo a trvalý pobyt pokud je zakladatelem fyzická osoba. Dále pak název a sídlo společnosti, druh obecně prospěšných služeb, které bude poskytovat a podmínky za jakých bude poskytovat tyto služby. Pokud není založena na dobu neurčitou, tak musí uvést dobu, po kterou bude založena. Členové správní a dozorčí rady musí uvést jméno, rodná čísla a trvalý pobyt. Do zakládacích smluv či listin se ještě musí uvést hodnota a označení majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů a způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření.

1.1.2 Statutární orgány

Statutárními orgány jsou označené osoby, které jsou oprávněny činit právní úkony právnických osob a tím tak jednat ve všech jejich věcech. Statutárním orgánem obecně prospěšné společnosti je správní rada, která má nejméně tři a nejvýše patnáct členů. Nejméně dvě třetiny musí být občané České republiky. Členem správní rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná a má způsobilost k právním úkonům. Členství ve správní radě je neslučitelné s členstvím v dozorčí radě u stejné obecně prospěšné společnosti. Členům těchto orgánů nepřísluší odměna za výkon funkce člena. Obecně prospěšná společnost může členům správní rady a dozorčí rady poskytovat jen náhradu výdajů. Správní radu jmenuje zakladatel, pokud se v zakládací listině nestanovilo jinak.

Úkolem správní rady je dbát na zachovávání účelu, pro který byla obecně prospěšná společnost založena, schvalovat rozpočet obecně prospěšné společnosti, jeho změny a jmenovitě náklady na vlastní činnost. Dále schvalovat roční účetní závěrku a výroční zprávu, rozhodovat o předmětu a rozsahu doplňkových činností obecně prospěšné společnosti, jmenovat a odvolávat ředitele, dohlížet na jeho činnost a stanovit mu mzdu.

Ředitelem může být jmenována pouze fyzická osoba, která je bezúhonná. Nesmí být členem správní rady ani dozorčí rady. Ředitel řídí činnost společnosti, pokud tato činnost není zákonem, zakládací listinou nebo statutem vyhrazena do působnosti správní rady, popřípadě i jiného orgánu.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem obecně prospěšné společnosti. Dozorčí radu zřizuje povinně obecně prospěšná společnost, do jejíž majetku byl vložen majetek státu či obce, nebo pokud jejich majetek užívá. Dozorčí rada má tři až sedm členů. Jejím úkolem je přezkoumat roční účetní závěrku a výroční zprávu obecně prospěšné společnosti. Dále dohlížet, aby společnost vyvíjela činnost v souladu se zákony a zakládací listinou. Pokud se tak neděje, je povinna upozornit správní radu.

1.1.3 Hospodaření společnosti

Zisk obecně prospěšné společnosti nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů jejích orgánů nebo zaměstnanců a musí být použit pouze na poskytování služeb, pro které byla společnost založena. Kromě těchto služeb může společnost vykonávat další činnosti, tzv. doplňkové činnosti, ale pouze za podmínky, že bude dosaženo účinnějšího využití majetku a nesmí být ohroženo poskytování obecně prospěšných služeb.

Obecně prospěšná společnost se nesmí účastnit na podnikání jiných osob a mimo území České republiky nesmí zřizovat ani organizační složky. Pro zajišťování své činnosti se může ucházet o dotace ze státního rozpočtu, kraje, obce nebo ze státního fondu. Dotace z prostředků státního rozpočtu může být takovéto společnosti poskytnuta na stejnou činnost nebo stejný projekt pouze z jednoho místa.

Hospodářský výsledek po zdanění musí obecně prospěšná společnost převést v celé výši do rezervního fondu. Rezervní fond se používá nejprve ke krytí ztráty vykázané v následujících účetních obdobích. Vlastním zdrojem financování je jmění společnosti, které tvoří hodnota vkladů zakladatelů, hodnota přijatých darů a dědictví, fondy obecně prospěšné společnosti a dotace.

Obecně prospěšná společnost má povinnost vést účetnictví. Ve svém účetnictví musí důsledně oddělit náklady a výnosy spojené s doplňkovými činnostmi, náklady a výnosy spojené s obecně prospěšnými službami a náklady spojené se správou společnosti. Platí pro ni povinnost auditu, jestliže přijímá dotace nebo jiné peněžní prostředky ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce, či jiného územního orgánu nebo od státního fondu, jejichž

celkový objem přesáhne v jednom roce milion Kč, nebo pokud nezřídila dozorčí radu a ve výši čistého obrátu překročila deset milionů Kč.

Výroční zpráva

Na obecně prospěšnou společnost se vztahuje povinnost výroční správy. Tato zpráva musí být veřejně přístupná a musí obsahovat přehled činností vykonávaných v kalendářním roce s uvedením vztahu k účelu založení obecně prospěšné společnosti, roční účetní závěrku a zhodnocení základních údajů v ní obsažených, výrok auditora k roční účetní závěrce, pokud byla auditorem ověřována. Dále musí obsahovat přehled o peněžních příjmech, které musí rozdělit podle zdrojů, a přehled úplného objemu nákladů v členění na výdaje vynaložené pro plnění obecně prospěšných služeb, pro činnosti doplňkové a náklady na správu společnosti. Vývoj a konečný stav fondů obecně prospěšné společnosti, stav a pohyb majetku a závazků, změny zakládací listiny, složení řídicích orgánů, k nimž došlo v průběhu roku a další údaje stanovené správní radou. [4,15]

1.2 Příspěvková organizace územního samosprávného celku

Příspěvkové organizace můžeme rozdělit na dvě skupiny, a to na státní a nestátní. Obce a kraje jako územně samosprávné mohou ve své pravomoci pro účely plnění svých úkolů a k zabezpečení prospěšných činností zřizovat organizace⁴, které jsou zpravidla neziskové a označují se jako nestátní příspěvkové organizace. Jsou upraveny zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zřizovatelem státní příspěvkové organizace je zpravidla organizační složka státu nebo ministerstvo⁵.

⁴ Územně samosprávné celky mohou také ještě zřizovat své organizační složky. Jejich vznik provází rozhodnutí zastupitelstva. Organizační složka hospodáří jménem svého zřizovatele a není účetní jednotkou. Tato forma je většinou volena pro takové činnosti, které nevyžadují velký počet zaměstnanců, nepotřebují složité vybavení a nevstupují do složitých ekonomických a právních vztahů. Rozpočet organizační složky je součástí rozpočtu jejího zřizovatele.

⁵ Státní příspěvková organizace je právnická osoba, kterou lze zřídit pouze zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a bez souhlasu státu nemůže zaniknout. Stát za ni přebírá veškerou odpovědnost a

Územní samosprávný celek zřizuje tyto organizace, jestliže jejich rozsah a struktura vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Zřizovatelem je zpravidla kraj nebo obec, jsou samostatnou účetní jednotkou a právnickou osobou. Dále jsou příspěvkové organizace územně samosprávného celku vlastnický nezpůsobilým subjektem a veškerý majetek, který získávají svojí vlastní činností nabývají do vlastnictví svého zřizovatele⁶. Příspěvková organizace využívá do správy svěřený majetek k vlastní hospodářské činnosti, a to v tom smyslu, že majetková práva, s touto hospodářskou činností spojená, vykonává namísto vlastníka, přičemž vlastník majetku by měl vymezit rozsah těchto práv ve zřizovací listině. Nestátní příspěvkové organizace mají vlastní příjmy a právo zřizovat právnické osoby. Mají výrazně vyšší platové ohodnocení zaměstnanců.

1.2.1 Zřízení a vznik společnosti

Zřízení příspěvkových organizací záleží na rozhodnutí zřizovatele, což je v tomto případě kraj nebo obec. Pravomoc zřízení přísluší zastupitelstvu kraje či obce. Zřizovatel musí vydat o vzniku organizace zřizovací listinu. Vznik příspěvkové organizace nastává dnem určeným zřizovatelem a zřizovatel je povinen toto uveřejnit do 15 dnů v Ústředním věstníku ČR. Příspěvková organizace se zapisuje do obchodního rejstříku, může být bez souhlasu státu zrušena a stát neručí za její závazky. Zřizovatel je povinen provádět kontrolu hospodaření této organizace a také určuje den splnutí, sloučení či zániku organizace.

Zřizovací listina

Zřizovací listina musí obsahovat úplný název zřizovatele a pokud je jím obec, musí být uveden její okres. Musí být uveden název, který musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných příspěvkových organizací, sídlo příspěvkové organizace, její identifikační číslo a

ručí za její závazky. Je právně konstruována k výkonu ztrátové hlavní činnosti a zřizovatel formou příspěvku na provoz ze svého rozpočtu ztrátu kompenzuje.

⁶ Tento závěr byl po určitou dobu velmi diskutovaný. V judikatuře byl potvrzen Ústavním soudem již v roce 2005 nepublikovaným usnesením zn. IV. ÚS 455/05 ze 2. listopadu 2005. Vlastnická nezpůsobilost příspěvkových organizací iniciovala Ministerstvo financí k připravované novele zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Novela by měla obsahovat zmínku, že příspěvková organizace nemá vlastní majetek, že hospodář s majetkem svého zřizovatele a nabývá pro něj majetek.

dobu, na kterou je organizace zřízena. Organizace musí v listině uvést vymezení svého hlavního účelu a tomu odpovídající předmět činnosti. Označit statutární orgány a způsob, jakým budou vystupovat jménem organizace. Dále musí vymezit majetek ve vlastnictví zřizovatele, který byl organizaci předán do správy k jejímu vlastnímu hospodářskému využití pro hlavní účel, k němuž byla zřízena a okruhy doplňkové činnosti, které navazují na hlavní účel příspěvkové organizace.

1.2.2 Hospodaření

Příspěvkové organizace jsou finančně napojeny na rozpočet kraje či obce a hospodaří s majetkem, který ji byl svěřen k výkonu hlavní činnosti. Rozpočet zřizovatele zprostředkovává vztah příspěvkové organizace ke státnímu rozpočtu. Je-li příspěvková organizace zřízená obcí, zprostředkovává vztah též k rozpočtu kraje.

Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodaří s peněžními prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. Funkce rozpočtů územních samosprávných celků upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Pokud organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti.

Zřizovatel poskytuje příspěvek na provoz své příspěvkové organizaci zpravidla v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. Prostředky, které organizace nespotřebuje do konce kalendářního roku, se musí převést do rezervního fondu jako zdroj financování v následujících letech a jejich použití může být pouze na stanovený účel. Pokud jsou plánované výnosy vyšší než plánované náklady nebo investiční zdroje jsou větší, než je jejich potřeba užití, anebo organizace porušila rozpočtovou kázeň, může zřizovatel nařídit odvod peněžních prostředků do svého rozpočtu. Vztah rozpočtu organizace k rozpočtu zřizovatele lze během roku změnit v neprospěch příspěvkové organizace jen ze závažných příčin.

Vedle své hlavní činnosti, pro kterou je zřízena, může příspěvková organizace také provozovat tzv. doplňkovou činnost. Tato činnost musí být ve svém souhrnu zisková a tento zisk může být použit ve prospěch činnosti hlavní, pokud zřizovatel organizaci nepovolí jiné využití tohoto zdroje. Zřizovatel není oprávněn výkon doplňkové činnosti dotovat prostředky ze svého rozpočtu. Pokud pořídí organizace majetek z daňově vypořádaných výnosů doplňkové činnosti a používá-li tento majetek plně nebo částečně k dosahování zdanitelných příjmů, má právo uplatňovat plně nebo v příslušném poměru daňové odpisy.

Příspěvková organizace není oprávněna poskytovat dary jiným subjektům, s výjimkou obvyklých peněžitých nebo věcných darů svým zaměstnancům a jiným osobám ze svého fondu kulturních a sociálních potřeb. Naopak je oprávněna uzavírat smlouvy o půjčce nebo o úvěru, ale jen po předchozím souhlasu zřizovatele. Tento souhlas se nevyžaduje v případě půjček zaměstnancům z fondu kulturních a sociálních potřeb. K dočasnému krytí svých potřeb může získat od svého zřizovatele návratnou finanční výpomoc, avšak v tomto případě musí být její vrácení zabezpečeno rozpočtovými výnosy organizace za běžný rok, nejpozději však do 31. března následujícího roku. Příspěvková organizace je oprávněna přijímat na sebe závazek ručitele jen na základě předchozího souhlasu zřizovatele, a to jen jde-li o ručení za dlužníka, jímž je zřizovatel nebo jím zřízená právnická osoba.

Fondy

Příspěvková organizace má povinnost vytvářet peněžní fondy, a to rezervní, investiční, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Zůstatky peněžních fondů se po skončení roku převádějí do následujícího roku.

Rezervní fond se tvoří ze zlepšeného výsledku hospodaření na základě schválení jeho výše zřizovatelem po skončení roku. Zdrojem rezervního fondu jsou dále peněžní dary. Rezervní fond se používá k dalšímu rozvoji činnosti, k časovému překlenutí rozdílů mezi výnosy a náklady, k úhradě sankcí, k úhradě ztráty za předchozí léta. Na popud zřizovatele se část rezervního fondu může použít k posílení investičního fondu.

Investiční fond vytváří příspěvková organizace k financování svých investičních potřeb. Jeho zdrojem jsou odpisy z hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, dotace z rozpočtu zřizovatele, investiční příspěvky ze státních fondů, dary a příspěvky, převody z rezervního fondu ve výši povolené zřizovatelem. Investiční fond příspěvkové organizace se používá k financování investičních výdajů, na údržby a opravy. Ke krytí investičních potřeb lze se souhlasem zřizovatele použít také investičních úvěrů nebo půjček. Z tohoto fondu může zřizovatel nařídít odvod do svého rozpočtu.

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace. Tvorbu fondu odměn provede příspěvková organizace na základě schválení výše zlepšeného výsledku zřizovatelem po skončení kalendářního roku. Z fondu odměn se hradí odměny zaměstnancům.

Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen základním přidělem na vrub nákladů příspěvkové organizace z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, odměny za pracovní pohotovost, na odměny a ostatní plnění za vykonávanou práci. Tento fond je tvořen k zabezpečování kulturních, sociálních a dalších potřeb. [4,14]

1.3 Občanské sdružení

Občanské sdružení je nejstarší a nejrozšířenější právní formou nevládní neziskové organizace v České republice. Činnost občanských sdružení je upravena zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Účelem sdružení může být buď sdílení společných zájmů, anebo nějaká obecně prospěšná činnost. Na rozdíl od politických stran a hnutí má sdružení charakter nepolitický. Sdružení jsou právníckými osobami a jejich členy mohou být fyzické i právnické osoby. Do činnosti sdružení mohou státní orgány zasahovat jen v mezích zákona. Název sdružení se musí lišit od názvu právnické osoby, která již činnost na území ČR vyvíjí. Sdružení nesmějí vykonávat funkci státních orgánů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Nesmějí řídit státní orgány a ukládat povinnosti občanům, kteří nejsou jejich členy.

Cílem a předmětem občanského sdružení může být činnost kulturního rázu, pokud nemá charakter výdělečné činnosti. Lze ji využít pro divadlo, kdy se ke společné činnosti sdruží členové sdružení, např. členové souboru. Občanské sdružení může vlastním jménem podnikat v rámci svých cílů. Případný zisk musí sdružení použít opět na dosahování svých cílů. Účetnictví musí být vedeno podle zákona č.563/1991 Sb., o účetnictví a dle příslušné vyhlášky.

Založení a vznik sdružení

Založit sdružení mohou nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let. Tito občané ustaví přípravný výbor, musí podepsat návrh na registraci sdružení, uvést svoje jména a příjmení, rodná čísla a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem a připojí k návrhu stanovy. Občanské sdružení vzniká registrací stanov na Ministerstvu vnitra ČR, kam ji písemně podá přípravný výbor. Sdružení může zaniknout dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením, či pravomocným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpuštění.

Stanovy

Stanovy musí obsahovat název sdružení, sídlo a cíle jeho činnosti. Dále musí být popsány orgány sdružení a způsob jakým byly ustanoveny, orgány a funkcionáři, kteří jsou oprávněni jednat jeho jménem. Pokud stanovy neurčují nikoho jiného, jedná jménem sdružení až do vytvoření orgánů přípravný výbor. Ve stanovách se musí také uvést ustavení o organizačních jednotkách a zásady hospodaření. Stanovy dále upravují práva a povinnosti člena sdružení. [4,17]

1.4 Nadace a nadační fondy

Nadace a nadační fondy jsou účelová sdružení majetku, zřízená podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, pro dosahování obecně prospěšných cílů, jako je například ochrana kulturních památek. Z určení vyplývá i možnost podpory veřejné kulturní služby jako je provozování divadla, hudby, výtvarného umění atd. Nadace i

nadační fondy jsou právnickými osobami. Součástí jejichž názvů musí být označení nadace resp. nadační fond.

Statutárním orgánem nadace a nadačního fondu je správní rada, která musí mít nejméně tři členy. Členem správní rady nemůže být fyzická osoba ani osoba jí blízká, které se poskytují prostředky k plnění účelu nadace. Kontrolním orgánem je dozorčí rada, která musí být zřízena vždy, jestliže nadační jmění nebo majetek nadačního fondu je vyšší než 5 mil. Kč. V ostatních případech může být dozorčí rada zřízena, pokud tak stanoví nadační listina. Dalšími orgány může být ředitel a revizor.

1.4.1 Zřízení a vznik nadace

Nadace se zřizuje písemnou smlouvou mezi zřizovateli nebo zakládací listinou, je-li zřizovatel jediný, anebo závětí. Vznik nadace začíná dnem zápisu do nadačního rejstříku. Rejstřík je veřejným seznamem, součástí zápisu do něho je i statut a výroční zpráva nadace. K návrhu na zápis se přikládá nadační listina, doklad o splacení peněžitého vkladu nadačního jmění, jehož celková hodnota nesmí být nižší než 500 tis. Kč a po dobu trvání se nesmí snížit pod tuto hodnotu, a také výpis z rejstříků trestů členů správní a dozorčí rady.

Nadační jmění může být tvořeno peněžními prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi, majetkovými právy a hodnotami, které splňují předpoklad trvalého výnosu a neváznou na nich zástavní práva. Nadace má povinnost vést účetnictví bez ohledu na výši příjmů a majetku a musí mít roční účetní závěrku ověřenou auditorem.

Nadační listina

Nadační listina musí obsahovat název a sídlo nadace, obchodní jméno, sídlo a IČO pokud je zřizovatelem právnická osoba a jméno, příjmení, rodné číslo a trvalý pobyt pokud je zřizovatelem fyzická osoba. Dále musí nadační listina obsahovat vymezení účelu, pro který byla nadace zřízena a který musí být obecně prospěšný, a hodnotu majetkového vkladu, který musí každý zřizovatel vložit do nadace. Počet členů správní rady, jejich jména, příjmení, trvalý pobyt a způsobu jejich jednání jménem nadace. Uvést členy dozorčí rady, jejich jména, příjmení a trvalý pobyt. Nadační listina musí stanovit pravidla pro omezení

nákladů nadace, určit osoby spravující majetkové vklady a podmínky pro poskytování nadačních příspěvků.

1.4.2 Hospodaření nadace

Majetek nadace smí být použit pouze v souladu s účelem a podmínkami stanovenými v nadační listině. Majetek nadace tvoří nadační jmění a ostatní majetek nadace. Nadační příspěvek je poskytnutý majetek nadace třetí osobě k účelu, pro který byla zřízena. Nadačním darem se rozumí vše, co je poskytnuto třetí osobou nadaci k dosahování účelu, pro který byla zřízena.

Nadace mohou vlastním jménem podporovat veřejně prospěšné služby. Základním posláním je poskytování nadačních příspěvků a nikoliv realizace činností. Novela zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech státu umožňuje poskytovat ze státního rozpočtu dotace i nadacím. Dotace z územních rozpočtů získávají již od roku 2001. Účast veřejných rozpočtů jim umožňuje být i pořadateli různých kulturních a uměleckých akcí.

Nadace je osvobozena od daně z příjmů u výnosů z nadačního jmění zapsaného v nadačním rejstříku. Nadace se může podílet na podnikání akciových společností. Celkový rozsah majetkové účasti nadace na podnikání akciových společností však nesmí přesáhnout 20 procent z majetku nadace po odečtení hodnoty nadačního jmění s tím, že obchodní podíl nadace na majetku jedné akciové společnosti nesmí být větší než 20 procent. Roční účetní závěrka nadace musí být ověřena auditorem. Nadace vypracovává výroční zprávu ve lhůtě, kterou stanoví správní rada, popřípadě statut nadace. Výroční zpráva obsahuje přehled o veškeré činnosti nadace.

1.4.3 Nadační fond

Nadační fond je rovnocenný nadační subjekt jako nadace. Zřizovatelem může být každá fyzická nebo právnická osoba, pokud není jako zřizovatel vyloučena jinými předpisy. Zakládací listina nebo zakládací smlouva musí obsahovat stejné náležitosti jako u nadace. Nadační fond vzniká dnem zápisu do nadačního rejstříku.

Nadační fond se od nadace liší pouze v několika málo ohledech. Majetek nadačního fondu může být tvořen pouze peněžními prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi, majetkovými právy a majetkovými hodnotami, na nichž nevážnou zástavní práva. Nadační fond na rozdíl od nadace nemusí registrovat nadační jmění, z něhož by používal pouze výnosy, ale k dosahování účelu, pro který byl zřízen, používá veškerý svůj majetek. Při založení nadačního fondu není stanovena minimální výše, avšak nějaký vklad musí být vložen a zapsán v nadačním rejstříku. Zákon vymezuje cíle, k nimž je možné nadační fond zřídit pouze demonstrativně, což znamená, že tento výčet není konečný. Audit musí být proveden, pokud majetek nebo úhrn celkových nákladů či výnosů převyší 3 mil. Kč. [4,16]

1.5 Shrnutí

První kapitola se věnovala neziskovým organizacím. Název těchto organizací neznamená, že nemohou tvořit zisk, nýbrž opak je pravdou. Otázkou je, jak jim to předmět jejich činností dovolí. Kulturní činnost je obecně spíše neziskovým sektorem. Neziskové organizace jsou tvořeny za účelem jiným než je podnikání a již z této formulace je patrné, že hlavním cílem jejich činností není podnikání za účelem nabytí majetku, avšak zajištění takových činností, které jsou prospěšné, důležité a užitečné pro celou lidskou společnost. Řada těchto organizací získává finanční prostředky na provoz od státu a územních samosprávných celků. Jak ukáže třetí kapitola, jedná se často o částky, které se podílí na krytí nákladů výraznou měrou.

Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou zřizovány státem či územně samosprávnými celky. Zřizovatel poskytuje příspěvek na její provoz zpravidla v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. Jsou tedy odkázány na přísun peněžních prostředků z rozpočtu svého zřizovatele, který sice řeší případnou zadluženost, ale pokud by výnosy překročily plánované náklady, potom může dokonce zřizovatel stanovit odvod peněžních prostředků do svého rozpočtu. Hospodaření příspěvkových organizací se tedy řídí takovým rozpočtem, který by měl být vyrovnaný a je fakticky pod přímou

kontrolou svého zřizovatele. Tato skutečnost může přispět k neochotě o ekonomické chování.

Nevýhodou příspěvkových organizací je fakt, že důležitá rozhodnutí podléhají předchozímu schválení zřizovatele, což může vést ke snížení odpovědnosti. Management organizace za nic hmotně neodpovídá, takže za neefektivní hospodaření není nikdo právně odpovědný. Příspěvková organizace má také výrazně vyšší platové ohodnocení zaměstnanců. Majetek zřizovatele svěřený jí do správy nebo pořízený z prostředků zřizovatele není v jejím vlastnictví.

Obecně prospěšné společnosti

Od roku 1995 existuje zákon s poměrně podrobnou úpravou a přísným režimem pro obecně prospěšné společnosti. O jejich oblibě svědčí jejich počet, který za dobu existence zákona není nikterak velký. Tyto společnosti jsou zakládány především v oblasti školství, kultury, ve zdravotnictví či v oblasti sociální péče. Jsou vázány na hlavní podmínku, a to že musí poskytovat obecně prospěšné služby. Obecná prospěšnost je vymezena pouze jako služba poskytovaná všem uchazečům za předem stanovených a pro všechny stejných podmínek. Zda má služba obecně prospěšný charakter záleží na posouzení rejstříkového soudu. Založit společnost může fyzická, právnická osoba nebo i stát. Může se tedy jednat pouze o jednu osobu, která může být dokonce i cizincem. Statutárním orgánem je správní rada, která je nezávislá na zakladatelích. Jako organizace s hierarchickou strukturou nemá členy.

Je založena jako nezisková společnost, což neznamená že musí vykazovat ztrátu, ale pokud dosáhne zisku, musí jej zpětně investovat ve prospěch svých obecně prospěšných služeb, pro které byla založena a nesmí si ho přivlastňovat zakladatelé, členové orgánů či zaměstnanci. Pomocí doplňkové činností mohou vylepšit svůj hospodářský výsledek nebo dosáhnout lepšího využití zařízení. Často se jedná o pronájem nemovitosti. Otázkou je, zda tato určitá volnost v hospodaření je dostatečně motivující pro společnost, když si případný zisk nemůže rozdělit mezi sebe.

Obecně prospěšné společnosti mají povinnost zveřejňovat výroční zprávu, v zákonem stanovených případech nechat zpracovat auditorem účetní závěrku, a pokud neposkytnou obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině po dobu delší než šest měsíců, hrozí jim zrušení soudem. Uvedené skutečnosti pak způsobují, že obecně prospěšné společnosti mají větší transparentnost a důvěryhodnost v očích veřejnosti a jsou určitou zárukou pro případného dárce či sponzora.

Občanská sdružení

Činnosti, které může vykonávat obecně prospěšná společnost, může dělat i občanské sdružení, které se řídí svým dost obecným zákonem. Občanské sdružení bývá založeno z důvodu určité potřeby nějaké skupiny lidí společně o něco usilovat, či jinak sdílet svoje zájmy a současně dát svému úsilí právní formu. Usilovat mohou samozřejmě jako obecně prospěšné společnosti o obecně prospěšné služby.

Založit sdružení mohou nejméně tři občané, kteří mohou být zastoupeni ve volených orgánech sdružení v souladu se stanovami. Na rozdíl od obecně prospěšné společnosti má své členy, kterých mohou být i stovky. Občanské sdružení se může věnovat jakékoli činnosti, pokud není zákonem zakázána. Podnikání nebo vedlejší výdělečnou činnost mu zákon nezakazuje a záleží tedy jen na znění stanov. U občanských sdružení může být hospodářský výsledek využíván členskou základnou. Pouhá deklarace obecné prospěšnosti ve stanovách nezavazuje sdružení k faktickému výkonu této činnosti.

Nadace a nadační fondy

Žřizovatelem nadace nebo nadačního fondu může být každá fyzická nebo právnická osoba. Základním posláním obou těchto právnických osob je poskytování nadačních příspěvků a ochrana různých památek či cenných předmětů, nikoliv realizace činností. Nadace nebo nadační fond nesmí vlastním jménem podnikat, s výjimkou pronájmu nemovitostí, provozování loterií, tombol, veřejných sbírek, kulturních, společenských, sportovních a vzdělávacích akcí. Nadace mohou vlastním jménem podporovat veřejně prospěšné služby. Účast veřejných rozpočtů jim umožňuje být i pořadateli různých kulturních a uměleckých akcí.

Sami mezi sebou vykazují některé odlišnosti. Kdo chce založit nadaci, musí mít na paměti, že celková hodnota nadačního jmění nesmí být nižší než 500 tis. Kč, kdežto při založení nadačního fondu není stanovena minimální výše vkladu. Další důležitou skutečností je, že majetek nadace tvoří nadační jmění a ostatní majetek nadace, oproti tomu nadační fond k dosahování svého účelu používá veškerý majetek a nemusí tak registrovat nadační jmění, z něhož by používal pouze výnosy. Pokud se tedy do nadačního jmění vkládají nemovitosti, u kterých se předpokládá příjem z nájmu nebo umělecké předměty, které mohou být pronajaty k vystavení, aj., je lepší využít formu nadace. Pokud by subjekt neměl jistotu příjmů jiných než ze svého vkladu, je lepší založit nadační fond.

2 Obchodní společnosti

Druhou skupinu organizací provozující kulturní činnost tvoří obchodní společnosti. Obchodní společnosti jsou právnické osoby, které jsou převážně zakládány za účelem tvorby zisku, avšak předmětem jejich podnikání může být i kulturní činnost. Akciová společnost a společnost s ručením omezeným může být též založena za jiným účelem, pokud to zvláštní zákon nezakazuje. Tuto možnost nemají další obchodní společnosti jako je komanditní společnost a veřejná obchodní společnost, nemají ji ani družstva. Výjimkou jsou zájmová sdružení právnických osob, která mohou být také zakládána za účelem jiným než je podnikání. Díky tomu, že akciová společnost a společnost s ručením omezeným mohou být založeny i za jiným účelem, se stávají nejobvykleji a nejčastěji volenou právní formou obchodních společností pro provozování kulturních služeb.

2.1 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je nejrozšířenějším typem obchodní společnosti v České republice a zároveň nejjednodušším typem obchodních společností, přestože obsahuje mnoho prvků osobní společnosti. Její výhoda spočívá v omezeném ručení za závazky společnosti, relativně nízké hodnotě minimálního základního jmění a malé administrativní náročnosti. Právní úprava společnosti s ručením omezeným vychází především ze zákona č.513/1991 Sb., obchodní zákoník, který definuje společný základ pro všechny obchodní společnosti v § 56 a následujících. Konkrétní úprava je vymezena v § 105 – 153.

Společnost s ručením omezeným je prioritně zakládána za účelem podnikání. Obchodní zákoník ji povoluje možnost založit i k jiným účelům než je podnikání, tzn. například i pro zajištění divadelní činnosti. Taková organizace zůstává obchodní společností a je podřízena režimu obchodního zákoníku. Zakladatelem může být kterákoliv fyzická nebo právnická osoba. V případě jednoho zakladatele se jedná o zakladatelskou listinu, pokud jsou dva a více zakladatelé jde o společenskou smlouvu.

2.1.1 Založení a vznik

Sepsáním a podpisem zakladatelské listiny či společenské smlouvy je založena společnost s ručením omezeným. Smlouva i listina se musí sepsat formou notářského zápisu. Obchodní firma společnosti s ručením omezeným musí obsahovat označení "společnost s ručením omezeným", "spol. s r.o." nebo "s.r.o." Společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku u rejstříkového soudu. Návrh na zápis musí být podán do 90 dnů po založení společnosti. Návrh podepisují všichni jednatelé.

Minimální základní kapitál společnosti činí 200 tis. Kč. Na základním kapitálu společnosti se může každý společník účastnit pouze jedním vkladem. Společnost může mít od jednoho do padesáti společníků. Výše vkladu společníka musí činit alespoň 20 tis. Kč. Výše vkladu může být pro jednotlivé společníky stanovena rozdílně, musí však být dělitelná na celé tisíce a celková výše vkladů musí souhlasit s výší základního kapitálu společnosti. Způsob složení vkladů stanoví zakladatelská listina či společenská smlouva, obvyklým způsobem

je založení nového bankovního účtu na jméno správce vkladů a složení vkladů na tento účet. Banka vydá potvrzení o složení a výši vkladů. Potvrzení slouží jako jeden ze zakladatelských dokumentů.

Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů alespoň 100 tis. Kč. Je-li společnost založena jedním zakladatelem, může být zapsána do obchodního rejstříku jen když je v plné výši splacen její základní kapitál. Vznikem společnosti se stávají vklady jejím majetkem a společnost s nimi může volně disponovat. Zápisem do obchodního rejstříku ji nastává povinnost vedení účetnictví a registrace v místě příslušného finančního úřadu.

Zakladatelská listina a společenská smlouva

Zakladatelská listina či smlouva obsahuje název firmy a sídlo společnosti. Musí určit společníky, předmět podnikání za účelem jaké činnosti, výši základního kapitálu a výši vkladu každého společníka, způsob jakým bude splácen vklad a jeho správce. Dále musí obsahovat jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob jakým za společnost jednají. Pokud je zřízena dozorčí rada, tak musí obsahovat stejné náležitosti i u jejích členů.

2.1.2 Statutární orgány

Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, stanoví společenská smlouva nebo stanovy jakým způsobem mohou za společnost jednat. Pokud to není stanoveno, pak je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně. Jednatelé nesou veškerou právní odpovědnost za chod společnosti, vedení účetnictví, povinnosti vůči úřadům atd.

Valná hromada společníků je nejvyšším orgánem společnosti. Do působnosti jejího rozhodování spadají některé podstatné skutečnosti, zejména jmenování a odvolávání jednatelů, změny listiny či smlouvy, stanov a schvalování účetní závěrky. Valná hromada může jmenovat i členy dozorčí rady, což je nepovinný, zřídka zřizovaný orgán společnosti s ručením omezeným.

Dozorčí rada je u společností s ručením omezeným samostatně definovaná. Tato rada dohlíží na činnost jednatelů, nahlíží do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a kontroluje tam obsažené údaje. Dále přezkouvává řádnou účetní závěrku, návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty a předkládá své vyjádření valné hromadě, kterou svolává jednoručně, pokud to vyžadují zájmy společnosti.

2.1.3 Hospodaření

Od 1. ledna 2001 společníci ručí společně a nerozdílně za závazky společnosti, a to ne do výše svého nesplaceného vkladu, nýbrž do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku.

Společnost s ručením omezeným, když nebyla založena za účelem podnikání, nemá možnost snížit si základ daně o 30%, tak jak to povoluje zákon o dani z příjmů u jiných subjektů, kteří nejsou založeni za účelem podnikání. [1,11]

2.2 Akciová společnost

Akciová společnost je obchodní společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za závazky společnosti. Tato společnost podle § 56 Obchodního zákoníku může být založena i za jiným účelem než je podnikání.

Založení a vznik

Společnost může být založena jedním zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Zakládající listina či zakladatelská smlouva musí obsahovat i návrh stanov. Základní kapitál společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií musí činit alespoň 20 mil. Kč, základní kapitál společnosti založené bez veřejné nabídky akcií musí činit alespoň 2 mil. Kč. Akciová společnost vzniká zápisem u Rejstříkového soudu do obchodního rejstříku. Právní úpravu zajišťuje zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů, zvláště pak § 154 až 220.

Za závazky společnosti neručí akcionáři, ale celým svým majetkem akciová společnost. Má přísnější pravidla, zejména pokud jde o účetnictví a hospodaření s majetkem, plně uplatňuje účetní i daňové odpisy.

Zakladatelská smlouva

Zakladatelská smlouva musí obsahovat obchodní jméno a sídlo společnosti a předmět podnikání. Dále musí uvádět počet akcií a jejich hodnotu, druh, název a popis práv s nimi spojených. Vklady zakladatelů a celé penzum povinností s upisováním akcií včetně normativů pro ustavující valnou hromadu a stanovy.

Statutární orgány

Statutárním orgánem akciové společnosti je její představenstvo. Je volené a odvolávané valnou hromadou nebo dozorčí radou. Za společnost může jednat každý jeho člen, obvykle je ale ve stanovách uvedeno, že jednání vyžaduje přítomnost nejméně dvou členů představenstva. Členové volí předsedu představenstva. Zabezpečuje řádné vedení účetnictví a předkládá valné hromadě ke schválení účetní závěrku s návrhem na rozdělení zisku. Je také oprávněné svolat mimořádnou valnou hromadu.

Valná hromada je nejvyšším orgánem akciové společnosti. Do její působnosti patří rozhodování o změně stanov, rozhodnutí o zvýšení či snížení základního kapitálu a aj. Dozorčí rada dohlíží u akciových společností na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti. Přezkoumává účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty a předkládá své vyjádření valné hromadě. Členové dozorčí rady kontrolují, zda účetní zápisy jsou řádně vedeny v souladu se skutečností a zda podnikatelská činnost společnosti se uskutečňuje v souladu s právními předpisy a stanovami. [1,11]

2.3 Zájmová sdružení právnických osob

K ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu mohou právnické osoby vytvářet zájmová sdružení právnických osob, pokud nevedou k vytvoření monopolu. Zájmové sdružení právnických osob je typ sdružení, který může být založen pouze právnickými osobami a to minimálně dvěmi, a sdružující výlučně právnické osoby. Jedná se v podstatě o korporaci některých činností a služeb navzájem, která se svým personálním složením liší od členských právnických osob. Založení sdružení právnických osob umožnila novela Občanského zákona č.509/1991 Sb. podle § 20 písmeno f-j. Podle zákona o daních z příjmu je zájmové sdružení právnických osob osobou nezaloženou za účelem podnikání a může tedy provozovat neziskovou činnost.

Členství ve sdružení lze vázat na určitý členský příspěvek. Sdružení je právnickou osobou, která odpovídá svým majetkem za nesplnění svých povinností. Z hlediska její povahy však jde o právnickou osobu nikoli kapitálové, nýbrž osobní povahy, neboť u ní chybí rysy kapitálové společnosti, zejména povinný vklad a základní kapitál. Jelikož je účetní jednotkou, vede samostatné účetnictví.

Založení a vznik

Založení zájmového sdružení právnických předchází dohoda příslušných právnických osob, které zakládají sdružení a jako zakladatelé sdružení uzavřeli buď písemnou zakladatelskou smlouvu, nebo schválili založení sdružení na ustavující členské schůzi. Dále zakladatelé sdružení musí schválit stanovy sdružení, určit statutární orgány a osoby oprávněné jednat jeho jménem. Právní subjektivitu a způsobilost k právním úkonům nabývá sdružení dnem, ve kterém došlo k zapsání do obchodního rejstříku vedeného u krajského úřadu. Dnem výmazu z tohoto rejstříku sdružení zaniká. Před zánikem sdružení se vyžaduje likvidace, jestliže jmění sdružení nepřechází na právního nástupce.

K provedení zápisu sdružení do registru zájmových sdružení právnických osob je nutné předložit návrh na zápis do registru, zakladatelskou smlouvu, doklad o právní subjektivitě zakladatelů, stanovy zájmového sdružení, statutární orgány a souhlas vlastníka nemovitosti s umístěním sídla sdružení.

Stanovy

Stanovy musí obsahovat název, sídlo a předmět činnosti sdružení, úpravu majetkových poměrů, vznik a zánik členství. Dále pak práva a povinnosti členů, orgány sdružení a vymezení jejich působnosti, způsob zrušení sdružení a naložení s jeho likvidačním zůstatkem, způsob, jímž se mohou změnit či doplnit stanovy a podpisy zakladatelů. [1,19]

2.4 Shrnutí

Všechny uvedené obchodní společnosti, kterým se podrobněji věnovala 2. kapitola, mohou být založeny za účelem jiným než je podnikání. Územní samosprávný celek může ve své pravomoci k plnění svých úkolů zakládat jak akciové společnosti tak i společnosti s ručením omezeným.

Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je nejrozšířenějším typem obchodní společnosti v České republice. Její předností je, že se jedná o nejjednodušší typ obchodních společností. Další výhoda spočívá v omezeném ručení za závazky a není tak finančně náročná na vklad minimálního základního jmění jako třeba akciová společnost. Zakladatelem může být kterákoliv fyzická nebo právnická osoba.

Akciová společnost

Při zakládání akciové společnosti jsou kladeny na zakladatele vysoké finanční požadavky. Základní kapitál společnosti musí činit 20 mil. Kč nebo 2 mil Kč na základě nabídky akcií. Již tato skutečnost svědčí o tom, že zakladatel by musel být finančně zajištěný na vysoké úrovni. Akciová společnost může být založena i jediným zakladatelem. Tímto zakladatelem může být i stát. Z výše uvedeného vyplývá, že akciová společnost přichází v úvahu při provozování kulturních činností v případě, že je tato činnost konkurence a života schopná. Svou strukturou a složitostí se v případě provozování kulturní činnosti jeví možná jen pro případ silných kapitálových partnerů a komerčního typu kulturní činnosti.

Zájmové sdružení právnických osob

Zajímavou variantou pro provoz kulturních činností je zájmové sdružení právnických osob. Sdružení mohou založit pouze právnické osoby. U těchto osob se dá předpokládat silné finanční zázemí. Založení mohou právnické osoby vázat na určitý příspěvek, kterým by mohl být hrazen provoz. Naopak není povinnost vkladu a základního kapitálu.

3 Řešené problémy

Na různé právní formy se uplatňují jiné ekonomické a daňové povinnosti. Největší rozdíly jsou mezi neziskovými organizacemi a obchodními společnostmi.

3.1 Daň z příjmů

Daň z příjmů právnických osob upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Zdanění neziskových organizací vykazuje zásadní rozdíly oproti ostatním subjektům, které byly založeny za účelem dosažení zisku. Nepodnikatelské subjekty musí projít náročnější administrativou a nevyhýbají se jim ani daňové doměrky. Zákon o daních z příjmů se vztahuje jako celek na veškeré poplatníky, a to jak na klasické podnikatele, tak i na neziskový sektor. Od 1.1. 2008 činí sazba daně 21%. Tato sazba daně se vztahuje na základ daně, který se zaokrouhluje na celé tisícikoruny dolů.

Na neziskový sektor se díky speciálním ustanovením vztahuje rozdílný postup při výpočtu základu daně. Pro účely tohoto zákona jsou neziskovými poplatníky zájmová sdružení právnických osob, pokud nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti, občanská sdružení, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, příspěvkové organizace aj. Naopak akciová společnost a společnost s ručením omezeným, které byly v souladu s Obchodním

zákoníkem založeny za jiným účelem než je podnikání, postupují při zdaňování vždy stejně jako podnikatelský subjekt.

3.1.1 Předmět daně

Pro potřeby zákona o daních z příjmů se činnost neziskové organizace rozděluje do základních dvou skupin. Jedná se o činnost, která vyplývá z jejich stanov, zřizovacích a zakladatelských listin a dále o povolené doplňkové činnosti, které jsou provozovány s cílem dosahovat zisk. Tento zisk je následně použit pro potřeby činnosti hlavní a k její podpoře. Speciální daňový režim se týká pouze činnosti hlavní. Doplňková činnost se posuzuje naprosto stejně jako u podnikatelů.

U neziskových organizací jsou předmětem daně vždy výnosy z reklam, z členských příspěvků a z nájemného⁷. Předmětem daně naopak nejsou výnosy z úroků z vkladů na běžném účtu a výnosy z hlavní činnosti, která je jejím posláním, pokud jsou náklady vyšší než příjmy. V takovém případě je z této činnosti daňový základ roven nule. Pokud však výnosy z hlavní činnosti převyšují náklady, pak je i tato hlavní činnost předmětem daně z příjmů. Zákon nařizuje podrobné členění hlavní činnosti podle jejích jednotlivých druhů a posuzuje jejich konkrétní příjmy za celé zdaňovací období. Pokud je jednotlivá činnost v rámci stejného druhu prováděna za různé ceny, může dojít k situaci, kdy dosažené příjmy jsou nižší, rovny či vyšší než náklady vynaložené na jejich dosažení. Předmětem daně jsou pak pouze příjmy z těch jednotlivých činností, když jsou vyšší než související náklady. Příjmy z dotací, příspěvky na provoz ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje a rozpočtu obce, z prostředků poskytnutých státními fondy, z Evropské unie nebo veřejných rozpočtů cizích států předmětem daně nejsou.

Od daně z příjmů jsou osvobozeny členské příspěvky přijaté podle stanov, zřizovacích nebo zakladatelských listin zájmovými sdruženími právnických osob a občanskými sdruženími. Pro nadace a nadační fondy platí navíc osvobození výnosů plynoucích z

⁷ Výnosy z nájemného nejsou základem daně, pokud se jedná o úplatné převody a úplatné užívání státního majetku mezi organizačními složkami státu a státními organizacemi a z pronájmů a prodeje státního majetku, které jsou podle zvláštního právního předpisu příjmem státního rozpočtu.

pronájmu nemovitostí a uměleckých děl, z úroků a ostatních výnosů z cenných papírů a z jejich prodeje, z autorských a patentových práv. Všechny tyto položky musí být součástí nadačního jmění a jsou zapsány v nadačním rejstříku.

3.1.2 Základ daně

Konečný základ daně je tvořen součty základů daně z jednotlivých druhů činností. Z praktického hlediska není problém rozdělit výnosy a přímé náklady. Existují ale náklady, které tak jednoduše přiřadit nelze, jedná se o náklady režijní. Tyto náklady se velmi složitě přiřazují k jednotlivým činnostem a přitom mohou velmi významným způsobem ovlivnit celkový daňový základ. Na poplatníka neziskového typu zákon klade velmi přísné administrativní nároky, které by se měly odrazit již v okamžiku při sestavování účtového rozvrhu a vedení účetnictví.

Zákon o daních z příjmů umožňuje snížit základ daně u poplatníků, kteří nejsou založeni za účelem podnikání až o 30%, maximálně však o 1 mil. Kč. V případě, že 30% snížení činí méně než 300 tis. Kč, lze odečíst částku ve výši 300 tis. Kč, maximálně však do výše základu daně. Od roku 2001 je k tomuto zákonu přidána zpřísnující podmínka a to, že je nutné prokázat využití takto získaných prostředků na krytí výdajů související s příjmy, které nejsou předmětem daně a to ve třech bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích. Pokud tak poplatník neučiní, je povinen základ daně zvýšit o daňovou úsporu a to ve zdaňovacím období, kdy končí běh stanovené lhůty popř. ukončuje činnost jako takovou.

Poplatník, který nespadá do kategorie neziskových organizací, má možnost odečtu darů poskytnutých obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky, dále právnickým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek, fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky provozujícím školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat, dále fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, které jsou poživateli částečného nebo plného invalidního důchodu, a nebo jsou nezletilými dětmi dlouhodobě těžce zdravotně postiženými vyžadujícími mimořádnou péči, pokud hodnota daru činí alespoň 2 tis. Kč.

Dary se musí poskytnout jenom na stanovené účely, vyjmenované zákonem o daních z příjmů. Hodnotou daru je nejvýše zůstatková cena hmotného majetku nebo hodnota zachycená v účetnictví. V úhrnu lze odečíst nejvýše 5 % ze základu daně, v případě poskytnutí darů vysokým školám a veřejným výzkumným institucím lze základ daně snížit nejvýše o 10%. Tento odpočet nemohou uplatnit poplatníci, kteří nejsou založeni nebo zřízení za účelem podnikání. [13]

3.2 Platy a mzdy

Za vykonanou práci náleží zaměstnancům peněžní odměna. Tato odměna může být dvojího typu, a to jako plat či mzda. Dále ještě existují odměny zaměstnancům za práci vykonanou na základě uzavření dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.

3.2.1 Platy

Nový zákoník práce⁸ upravuje právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Za vykonanou práci přísluší zaměstnanci plat, pokud je zaměstnavatelem stát, územní samosprávný celek, či příspěvková organizace, jejíž náklady na platy jsou zabezpečovány z příspěvku na provoz poskytovaného z rozpočtu zřizovatele.

Plat určuje zaměstnavatel zaměstnanci podle nového zákoníku práce a není možné jej určit jiným způsobem. Vláda stanovuje nařízením zařazení prací do platových tříd v souladu s charakteristikami platových tříd odstupňovanými podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, dále kvalifikační předpoklady vzdělání pro výkon prací zařazených do jednotlivých platových tříd, způsob zařazování zaměstnanců do platových tříd a podmínky pro určení započitatelné praxe.

⁸ Od 1. ledna 2007 neřeší záležitosti platů státních zaměstnanců zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, nýbrž nový zákoník práce. Zákon č. 143/1992 Sb. se nadále týká pouze vojáků z povolání.

Každému zaměstnanci přísluší platový tarif stanovený pro platovou třídu a platový stupeň, kam je zařazen podle druhu práce sjednané v pracovní smlouvě, podle doby dosažené praxe, doby péče o dítě a doby výkonu vojenské základní nebo civilní služby. Platové tarify jsou stanoveny v 16 platových třídách a v každé z nich ve 12 platových stupních. Platový tarif v šestnácté platové třídě činí nejméně 3,4 násobek platového tarifu v první platové třídě. Platový tarif ve dvanáctém platovém stupni činí nejméně 1,5 násobek platového tarifu v prvním platovém stupni. Platové tarify v platových třídách a stupních se oproti nejbližší nižšímu platovému tarifu zvyšují o shodný procentní přírůstek. Platové tarify se zaokrouhlují na celé desetikoruny nahoru.

Tab.1 Platové třídy

platová třída	platový tarif v Kč měsíčně
1	5 400
2	5 850
3	6 350
4	6 850
5	7 450
6	8 100
7	8 750
8	9 500
9	10 300
10	11 200
11	12 150
12	13 150
13	14 300
14	15 500
15	16 800
16	18 350

Zaměstnavatel je povinen vydat zaměstnanci v den nástupu do práce platový výměr, který musí být písemný. V platovém výměru jsou uvedené údaje o platové třídě a platovém stupni, do nichž je zaměstnanec zařazen. Zaměstnanci přísluší za hodinu noční práce příplatek ve výši 20 % průměrného hodinového výdělku a za hodinu práce v sobotu nebo v neděli příplatek ve výši 25 % průměrného hodinového výdělku.

Zaměstnanci, který nepracoval proto, že svátek připadl na jeho obvyklý pracovní den, se plat nekrátí. Za práci ve svátek poskytne zaměstnavatel zaměstnanci náhradní volno v

rozsahu práce konané ve svátek. Za dobu čerpání náhradního volna se plat nekrátí. Zaměstnavatel se může se zaměstnancem dohodnout na poskytnutí příplatku ve výši průměrného hodinového výdělku za hodinu práce ve svátek místo náhradního volna.

3.2.2 Mzdy

Mzda se sjednává v kolektivní smlouvě, pracovní smlouvě nebo jiné smlouvě, popřípadě ji zaměstnavatel stanoví vnitřním předpisem nebo mzdovým výměrem, a musí být určena před začátkem výkonu práce. Zaměstnavatel je povinen v den nástupu do práce vydat zaměstnanci písemný mzdový výměr.

Za dobu noční práce a práce v sobotu a v neděli přísluší zaměstnanci dosažená mzda a příplatek ve výši nejméně 10% průměrného výdělku. Jinou minimální výši a způsob určení příplatku lze sjednat jen v kolektivní smlouvě

Za dobu práce ve svátek přísluší zaměstnanci dosažená mzda a náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek. Za dobu čerpání náhradního volna přísluší zaměstnanci náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku. Zaměstnavatel se může se zaměstnancem dohodnout na poskytnutí příplatku k dosažené mzdě nejméně ve výši průměrného výdělku místo náhradního volna. Zaměstnanci, který nepracoval proto, že svátek připadl na jeho obvyklý pracovní den, přísluší náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku nebo jeho části za mzdu nebo část mzdy, která mu ušla v důsledku svátku. [20]

3.3 Daň z přidané hodnoty

Problematiku daně z přidané hodnoty (DPH) upravuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších novel. Předmětem daně je poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku. Daň z přidané hodnoty je nepřímou daní, tedy daní z prodeje výrobků a služeb. Registrovaní plátcí DPH si mohou daň zaplacenou na vstupu při prodeji zboží a služeb odpočítat, neboť na výstupu sami DPH odvádějí. Daň z přidané hodnoty přímo

neovlivňuje hospodaření podniků. Podniky jsou pouze výběřčími daně, kterou od svých odběratelů vybírají, tedy přidávají ke své prodejní ceně bez daně a odvádějí ji do státního rozpočtu prostřednictvím finančního úřadu. Pokud není odběratel plátcem DPH, tak sám na výstupu DPH nevypočítává a nemůže si daň na vstupu odečíst. V tomto případě se DPH na vstupu stává součástí jeho vlastních nákladů, které jsou daňově uznatelné.

Sazby DPH

U zdanitelného plnění se uplatňuje

- základní sazba daně ve výši 19 %,
- snížená sazba daně ve výši 9 % (účinnost od 1. ledna 2008).

U služeb se uplatňuje základní sazba. U služeb uvedených v Příloze č. 2 k zákonu č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, se uplatňuje snížená sazba. Jedná se zejména o kulturní činnosti zařazené v SKP 92, které zahrnují vstupné na výstavy, koncerty, filmová a divadelní představení, ohňostroje, vyhlídkové věže, do zábavných parků, cirkusů, muzeí, zoologických a botanických zahrad, historických objektů atd. Dále jsou to umělecké a ostatní zábavné služby zařazené v SKP 92.3, které zahrnují činnosti spisovatelů, skladatelů, herců, interpretů estrádních kabaretních, malířů, sochařů, řezbářů, cizelérů, výtvarníků a podobných samostatných umělců.

3.3.1 Osoby povinné k dani

Osoba povinná k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, které nejsou založeny nebo zřízeny za účelem podnikání, se považují za osoby povinné k dani za podmínky, že ekonomické činnosti uskutečňují také.

Veřejnoprávní subjekty, jako je obec, kraj, organizační složka státu či jiná právnická osoba založená nebo zřízená zvláštním právním předpisem se nepovažují za osobu povinnou k dani, pokud je její činnost v oblasti veřejné správy, a to i v případě, kdy za tento výkon přijímá správní nebo místní poplatky.

Příspěvková organizace zřízená veřejnoprávním subjektem, zapsaná v obchodním rejstříku jako právnická osoba, na kterou zřizovatel přenesl vykonávání činností, které je povinen podle zvláštních právních předpisů vykonávat, je osobou povinnou k dani, pokud samostatně uskutečňuje ekonomickou činnost a musí proto sledovat obrat pro registraci k DPH. Pokud vykonává příspěvková organizace svou činnost za příspěvek poskytnutý zřizovatelem, nejedná se v tomto případě o ekonomickou činnost, která je předmětem daně, protože se tento příspěvek nepovažuje za úhradu za uskutečněnou ekonomickou činnost. Příspěvkové organizace zřízené za účelem poskytování kulturních služeb nejsou veřejnoprávními subjekty, protože neuskutečňují výkon veřejné správy. Tyto osoby, jenž nebyly zřízeny za účelem podnikání, uskutečňují ekonomické činnosti, které jsou plněním osvobozeným od daně.

Pokud nezisková organizace neuskutečňuje žádné ekonomické činnosti nebo není osobou povinnou k dani, může stát osobou identifikovanou k dani. V případě, že pořídí zboží z jiného členského státu EU a jeho hodnota bez DPH v běžném kalendářním roce převyší částku 10 tis. EUR, pak je nezisková organizace povinna podat přihlášku k přidělení daňového identifikačního čísla.

Ekonomická činnost

Ekonomickou činností se rozumí soustavná činnost osob poskytujících služby, uskutečňovaná samostatně a vykonávaná za účelem získání příjmů. Ekonomická činnost u osob nezaložených či zřízených za účelem podnikání může být zdanitelným plněním nebo plněním osvobozeným od daně. Zdanitelným plněním může být poskytování ubytovacích, reklamních a parkovacích služeb, pronájem majetku, dodání knih, časopisů, drobných předmětů, upomínkových předmětů, oblečení a doplňků jiným subjektům za úplatu. Za plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně⁹ se považuje poskytování kulturních služeb a dodání zboží s nimi souvisejícího, a to za předpokladu, že získané finanční prostředky budou použity pro činnost, pro kterou byly organizace založeny či zřízeny.

⁹ Viz. zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty v § 61, který uvádí ostatní plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.

3.3.2 Plátce daně

Plátcem daně se stávají osoby povinné k dani, pokud mají sídlo, místo podnikání nebo provozovnu v tuzemsku a obrat za nejvýše 12 kalendářních měsíců překročil 1 mil. Kč. Pokud tuto zákonem danou částku osoba nepřesáhne, stává se neplátcem daně¹⁰. Obratem se pro účely DPH rozumí výnosy za uskutečněná plnění s výjimkou výnosů za plnění, která jsou osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Do obratu se nezapočítávají příspěvky přijaté od vlastních členů, dotace ze státního rozpočtu nebo příspěvky od územně samosprávného celku, státních fondů, z grantů či rozpočtů jiných členských států nebo Evropského společenství. Do obratu se nezahrnují příjmy nebo výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného a dlouhodobého nehmotného majetku, který je obchodním majetkem.

Přihlášku k registraci musí podat do 15 dnů po skončení termínu, v němž subjekt překročil stanovený limit a plátcem se stává prvního dne třetího měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročil stanovený obrat.

3.3.3 Obchodní vztahy

Z výše uvedeného vyplývá, že ne všichni podnikatelé musí být plátcí DPH. V úvahu přicházejí čtyři možnosti. První možností je, že neplátce DPH prodává zboží nebo služby neplátcí DPH. Stát v tomto případě nemá DPH ani od dodavatele ani od prodejce.

Druhou možností, která může nastat je, když plátce DPH prodává zboží nebo služby neplátcí DPH. V tomto případě si neplátce nemůže odpočítat daň na vstupu a daň se tak stává v tomto případě součástí jeho nákladů. Prodejní cena je vyšší než v předchozím případě. Subjekt, který je neplátce DPH, ovšem tuto daň odběrateli neúčtuje a finančnímu úřadu neodvádí. Stát má v tomto případě DPH pouze od jeho dodavatele.

¹⁰ Neplátce daně se může registrovat dobrovolně, i když jeho obrat nepřesahuje stanovený milion Kč. Přihlášku může předložit kdykoliv a plátcem se tak stává dnem uvedeným na osvědčení o registraci. Plátce může požádat o zrušení registrace po uplynutí 1 roku od data registrace pokud za 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců jeho obrat nepřesáhne částku 1 mil. Kč.

Další možností je, že neplátce DPH prodává zboží nebo služby plátcí DPH, potom pro plátce DPH je nákup od neplátce nejméně přijatelný. Plátce musí sám daň ze všech vstupů zaplatit, ale nemůže si ji snížit o DPH na vstupu. Stát má v tomto případě DPH od plátce, která je vypočítaná z jeho výstupu.

Poslední variantou je, že plátce DPH prodává zboží nebo služby plátcí DPH. Prodejní cena je stejná jako v předchozím případě, ale podnik odvede finančnímu úřadu méně, a to o DPH na vstupu, kterou si díky tomu, že má dodavatele plátce, může odečíst.

Odpočet daně

Plátce má nárok na odpočet daně v plné výši u přijatých zdanitelných plnění, která použije k uskutečnění ekonomické činnosti, u které má nárok na odpočet daně. U přijatých zdanitelných plnění, která použije k uskutečnění plnění osvobozených od daně bez nároku na odpočet daně, plátce nárok na odpočet daně nemá. Výkon působností v oblasti veřejné správy se nepovažuje za uskutečňování ekonomické činnosti, která je předmětem daně, a proto u přijatých zdanitelných plnění použitých k těmto výkonům nelze uplatnit nárok na odpočet daně. Nárok na odpočet daně nelze uplatnit také u přijatých plnění, která příspěvková organizace jako veřejnoprávní subjekt použije k uskutečňování činností, pro které si ji zřizovatel zřídil, a na kterou jí poskytl příspěvek. [3,10]

3.4 Účetnictví

Účetní jednotky účtují o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Způsob vedení účetnictví upravuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, který říká na jaké osoby se vztahuje povinnost vést účetnictví¹¹ a tyto osoby označuje jako účetní jednotky. Právnícké osoby, které mají sídlo na území České republiky jsou povinny vést účetnictví v plném rozsahu. Jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, se řídí Českými účetními standardy č.

¹¹ Pod pojmem účetnictví se v zákoně o účetnictví rozumí pouze podvojně účetnictví, k 31.12. 2003 bylo až na výjimky zrušeno jednoduché účetnictví a bylo nahrazeno daňovou evidencí, kterou definuje § 7b zákona o daních z příjmů.

401 - 414. Územní samosprávné celky, příspěvkové organizace aj. se řídí dle Českých účetních standardů č. 501 - 522.

Některé účetní jednotky však mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu¹². Mimo jiné jsou to občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadační fondy a příspěvkové organizace, u nichž o tom rozhodne jejich zřizovatel. Pokud přestane účetní jednotka splňovat podmínky stanovené pro vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, má povinnost vést účetnictví v plném rozsahu.

Neziskové organizace jsou především povinny evidovat v účetnictví odděleně náklady a výnosy, které jsou předmětem daně z příjmů, od nákladů a výnosů, které jsou od daně z příjmů osvobozeny, a samostatně pak náklady a výnosy, které předmětem daně nejsou. Poplatníci neziskových organizací jsou povinni vést účetnictví tak, aby nejpozději ke dni účetní závěrky byly vedeny odděleně příjmy, které jsou předmětem daně, od příjmů, které předmětem daně nejsou nebo jsou od daně osvobozeny

Novela zákona o účetnictví¹³ nabývající účinnost od 1. ledna 2008 prodlužuje některým neziskovým organizacím výjimku na vedení jednoduchého účetnictví. Některé neziskové organizace tak budou moci nadále používat jednoduché účetnictví za podmínky, že jejich příjmy v předcházejícím roce nepřekročily 3 mil. korun. Do této hodnoty patří veškeré příjmy z hlavní i doplňkové činnosti. Účetní jednotky, které již účtují v soustavě účetnictví a nepřesahují výnos 3 mil. Kč, mohou přejít na soustavu jednoduchého účetnictví, ale až po ukončení příslušného účetního období. Pro účely provozování kulturních činností se toto týká občanských sdružení. Tato výjimka měla původně skončit v závěru roku 2007. Nevýhodou jednoduchého účetnictví je jeho nesystémovost a neucelený kontrolní systém. Jednoduché účetnictví účtuje o příjmech a výdajích na rozdíl od účetnictví, které účtuje o nákladech a výnosech.

¹² Všechny účetní jednotky, které mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu uvádí § 9 odstavec 3 zákona o účetnictví.

¹³ Novela se týká celého § 38a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Účetní jednotky mohou pověřit vedením svého účetnictví i jinou právnickou nebo fyzickou osobu. Tímto pověřením se však účetní jednotka nezbavuje odpovědnosti za jeho vedení. [4,6,12]

3.5 Ostatní výnosy

Neziskové organizace i obchodní společnosti hospodaří s peněžními prostředky získanými z provozování svých činností, z příspěvků svých členů, s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu či z rozpočtů územních samosprávných celků, s dary, s peněžními prostředky poskytnutými ze zahraničí, ze státních fondů, z rozpočtu Evropské unie a s příjmy získanými sponzorováním.

Ze státního rozpočtu se získávají dotace a příspěvky dvěma způsoby. Lze podat žádost o dotaci v rámci dotačních titulů, které jsou určeny pouze neziskovým organizacím nebo mohou požádat o dotaci v rámci dotačních titulů, do kterých se mohou přihlásit všechny subjekty. Dotace a granty udělují také státní fondy, kraje nebo obce. Kraje i obce určují samy v rámci své samosprávné činnosti účel i podmínky pro udělení dotace. Po vstupu ČR do Evropské unie se rozšířily možnosti, jak čerpat finanční prostředky v rámci celé řady programů.

3.5.1 Veřejná podpora

Pod pojmem veřejná podpora se rozumí jakákoliv výpomoc poskytnutá v různé formě státem nebo ze státních prostředků, která narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž. Právní forma příjemce podpory není v tomto případě důležitá, neboť i nezisková organizace může vykonávat podnikatelské aktivity. Zvýhodnění určitých podniků nebo odvětví na úkor druhých může narušit zdravé tržní podmínky. Takováto podpora je zakázaná a slučitelnost jejich poskytnutí je vázána pouze na mimořádné situace, o kterých dříve rozhodoval Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Po vstupu České

republiky do Evropské unie převzala rozhodovací pravomoc Evropská komise¹⁴. ÚOHS je nyní poradenským a monitorovacím orgánem v oblasti veřejné podpory a spolupracuje jak s poskytovateli podpor tak i s Evropskou komisí.

Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou neslučitelné se společným trhem, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy. O veřejnou podporu se jedná pouze v případě, kdy dojde ke splnění všech podmínek, tedy že opatření je hrazeno z veřejných prostředků, opatření zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví výroby, opatření je selektivní, opatření narušuje nebo hrozí narušením soutěže a opatření má vliv na obchod mezi členskými státy. Při nesplnění kterékoliv podmínky se o veřejnou podporu nejedná. Za slučitelné se společným trhem mohou být považovány podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže.

Výjimka zákazu pro poskytování veřejné podpory může být povolena rozhodnutím Evropské komise nebo na základě tzv. blokových výjimek, které jsou jejím nařízením. Poskytovatel podpory musí v takovém případě podat přehled informací týkajících se poskytování veřejné podpory na základě blokové výjimky. Blokovými výjimkami jsou nařízení upravující veřejnou podporu určenou malým a středním podnikům, veřejnou podporu na zaměstnanost, veřejnou podporu na vzdělávání, regionální rozvoj a další. Poskytnutí nové podpory či změnu již stávající musí poskytovatel oznámit Evropské komisi. Veřejnou podporu je poskytovatel oprávněn poskytnout až po schválení EK.

Maximální míru veřejné podpory, která může být poskytnuta v dané regionu soudržnosti NUTS II, určuje Regionální mapa. Tato mapa schválená pro Českou republiku Evropskou komisí s platností od 1. 1. 2007 uvádí, že intenzita veřejné podpory v Severovýchodním

¹⁴ Problematikou veřejné podpory se zabýval zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, který byl ale zrušen zákonem č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Tento nový zákon upravuje výkon státní správy vykonávané ÚOHS v oblasti veřejné podpory, práva a povinnosti poskytovatelů a příjemců veřejné podpory. Dále upravuje otázky součinnosti České republiky s Komisí Evropských společenství.

regionu může být 40 % z nákladů. Malé podniky mohou obdržet maximální míru veřejné podpory zvýšenou o 20%, střední podniky o 10%. V případě, že je aplikována bloková výjimka pro malé a střední podniky, na určité aktivity je poskytována jednotná výše bonusu maximálně 15%.

Podpora de minimis

Podpora de minimis, neboli podpora malého rozsahu, není Evropskou komisí považována za veřejnou podporu, jelikož nenarušuje hospodářskou soutěž. Aby byla podpora považována za de minimis, nesmí být překročena její limitovaná výše. Od 1. ledna 2007 je možné de minimis poskytnout jednomu příjemci do maximální výše 200 tis EUR během tříletého období. Za tříleté období se považují fiskální roky používané k daňovým účelům v příslušném členském státě, nikoliv již tedy roky kalendářní. Podporu de minimis není možné kumulovat s jinou veřejnou podporou na stejné způsobilé výdaje, jestliže by kumulací došlo k poskytnutí vyšší míry podpory než je stanovena dle regionální mapy podpory nebo v nařízení o blokových výjimkách či v rozhodnutí EK.

Poskytovatel podpory de minimis musí před jejím poskytnutím písemně sdělit podniku zamýšlenou částku podpory, upozornit jej na její charakter a musí si vyžádat od daného podniku prohlášení o všech jeho dalších podporách de minimis, které tento podnik v předchozích dvou letech a v současném roce obdržel. Poskytnutím podpory nesmí být překročen již zmíněný limit 200 tis. EUR. Pro přepočet se používá měnového kurzu Evropské centrální banky platného pro aktuální měsíc podle data vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. [25, 26]

3.5.2 Dotace

Ministerstvo financí ČR definuje slovo „dotace“ jako nenárokový transfer, který poskytuje vláda ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu vybraným právnickým a fyzickým osobám na stanovený účel, a jehož velikost se určuje na základě úrovně produkce nebo činnosti či na základě množství a hodnoty vyprodukovaného zboží a služeb. V širším smyslu uvádí, že je za dotaci považována jakákoliv platba či poskytnutá daňová výhody přiznaná jedincům v závislosti na jejich osobní situaci, která se poskytuje za podmínek stanovených v zákoně nebo nařízení. Podmínkou pro čerpání dotace je

povinnost po použití doložit správci kapitoly přehled o čerpání a použití prostředků¹⁵, případně vrátit nepoužité prostředky. O přidělení dotací rozhoduje příslušný správce kapitoly veřejného rozpočtu buď na základě schváleného rozpočtu, nebo dle vlastního rozhodnutí.

Základními právními předpisy, které stanoví finanční vztahy ke státnímu rozpočtu, jsou zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech republiky. Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy a interní předpisy jednotlivých ministerstev. Zákon o rozpočtových pravidlech přímo uvádí, že ze státního rozpočtu jsou hrazeny dotace příspěvkovým organizacím v jejich působnosti, právnickým osobám na podnikatelskou činnost i právnickým osobám, které nevyvíjí podnikatelskou činnost, občanským sdružením, právnickým osobám, které jsou založeny k poskytování kulturních služeb a nadacím.

Na dotace není právní nárok a jejich poskytování se řídí předem stanovenými podmínkami. Organizace nemůže získat finanční prostředky na stejný projekt od více ministerstev. Do rozdělování dotací jsou zapojeny odborné orgány ústředních orgánů státní správy. Jednotlivá resortní ministerstva mají své grantové systémy a pravidelně jednou za rok vyhlašují soutěž, kde se neziskové organizace mohou ucházet o dotace. Dotace se poskytují zásadně účelově na konkrétní akce, programy nebo předem stanovené oblasti potřeb. Poskytovány jsou formou spolufinancování jednorozhodných projektů, které předkládají neziskové organizace, a to na základě smlouvy uzavřené mezi ministerstvem a příjemcem dotace. Příjemci musí dotaci použít a vyúčtovat ve stejném kalendářním roce, ve kterém byly poskytnuty.

Rozhodování o části objemu dotací může být přeneseno na nižší články státní správy. Každoročně stanovuje zákon o státním rozpočtu kritéria pro výpočet výše dotace poskytované ze státního rozpočtu do rozpočtu kraje. Dotace ze státního rozpočtu do

¹⁵ Z veřejných rozpočtů lze poskytovat také příspěvek, který je také účelově vymezen. Na rozdíl od dotace není příjemce povinen po použití příspěvku dokládat naplnění jeho účelu, neboť je obecně známý z jiných skutečností. Podmínkou pro poskytnutí příspěvku je existence zvláštního předpisu, který poskytování příspěvku upravuje.

rozpočtů obcí se poskytují prostřednictvím krajů, v jejichž obvodu leží příslušné obce. Účelnost vynakládaných finančních prostředků podléhá kontrole státní správy. Poskytování dotací z rozpočtů územně samosprávných celků se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. [2,4]

Dotační programy Královéhradeckého kraje

Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje schvaluje každoročně různé dotační programy, z nichž jsou zpravidla dva určené pro podporu kulturní činnosti, o kterou se mohou ucházet i neziskové organizace. V roce 2007 to byly grantové programy:

- a) Podpora a rozvoj profesionálních i neprofesionálních kulturních aktivit (je podporována například příprava a tvorba muzejních expozic aj.).
- b) Podpora publikační činnosti a literatury (jsou podporovány vlastivědné a dějepisné práce se vztahují ke Královéhradeckému kraji). [23]

3.5.3 Reklama a sponzorování

Do výnosů kulturních organizací patří mimo jiné příjem z reklamy a sponzorování. Reklama je prostřednictvím komunikačních médií placená forma neosobní prezentace vlastností výrobků, služeb nebo myšlenek určitého subjektu. Mezi obecná média patří zejména televize, rozhlas, denní tisk, časopisy, plakáty a film. V případě využití reklamy v kultuře ovšem platí, že reklama je umístěna v prostorách organizace, na jejích akcích, případně na plakátech apod. Zpravidla též platí, že tato reklama je výsledkem jednání kulturní organizace, a spíše výjimečně naopak.

Příjmy za reklamu musí organizace nezaložené za účelem dosahování zisku odlišit od ostatních příjmů a musí k nim být přiřazeny odpovídající výdaje za zajištění reklamní a propagační služby pro sponzora. Rozdíl mezi příjmy a výdaji je součástí daňového základu. Díky odčitatelné položce základu daně v minimální výši 30% nebo 300 tis Kč nebude nezisková organizace muset až do této výše z celkových příjmů z reklamy a ostatní výdělečné činnosti platit daň.

Sponzorování je rozšířenou formou podpory převážně neziskových akcí, jako je kulturní činnost, z neveřejných zdrojů pomocí finančního nebo materiálního daru. Hodí se spíše na posilování známosti značky. Pro realizaci kulturních aktivit představuje významný prostředek k zabezpečení dodatečných finančních zdrojů. Dnešní sponzorování představuje komunikační a marketingový nástroj, který spočívá v jasném vymezení a kompenzaci výkonů sponzora a protivýkonů sponzorovaného. Využívané finanční prostředky jsou propůjčovány za určitým záměrem a cílem sponzora, zejména propagačním a ekonomickým.

Sponzorování je založeno na poskytnutí propagační a reklamní služby neziskovou organizací sponzorovi. Sponzorský příspěvek je platba za poskytnutí takovéto služby. Smlouva v tomto případě není smlouvou darovací, ale smlouvou o reklamě. Dárce na rozdíl od sponzora neziskové organizaci dává jasně najevo, že podporuje činnost organizace bez ohledu na další možné výhody pro jeho firmu.

Náklady na propagaci a reklamu jsou daňově uznatelnými náklady a sponzor je může v plné výši zahrnout do základu daně. Sponzorský příspěvek tedy snižuje základ daně v plné výši, na rozdíl od darů, u nichž lze v úhrnu odečíst 5% resp. 10% ze základu daně. Pokud je nezisková organizace plátcem DPH, musí cena za reklamu obsahovat DPH. Tržby ze sponzorského vztahu jsou u neziskové organizace považovány za výnosy, které jsou předmětem daně z příjmů a v každém případě jsou zahrnuty do základu daně. Neplatí pro ně žádné osvobození od daně. [9]

3.5.4 Darování

Darem se rozumí bezúplatný převod majetku, který je realizován na základě darovací smlouvy. V případě darování může dárce použít odčitatelnou položku snižující základ daně z příjmů. Pokud je dárce plátcem DPH a poskytuje věcný dar, je nutné odvést DPH z hodnoty daru. Finanční dary nejsou předmětem daně z přidané hodnoty.

Nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, územní samosprávné celky a jimi zřízené příspěvkové organizace, mohou uplatnit osvobození od daně darovací na základě zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, v

případě, že dar bude použit na činnosti, ke kterým byly organizace založeny či zřízeny. Dále jsou od této daně osvobozena bezúplatná nabytí majetku právníckými osobami se sídlem v ČR založenými nebo zřízenými k zabezpečování činnosti v oblasti kultury, je-li určeno na zabezpečování jejich činnosti. Osvobození se také týká majetku poskytnutého nadacemi nebo nadačními fondy v souladu s účelem a podmínkami stanovenými v nadační listině nebo ve statutu.

Předmětem daně darovací není příjem dotací, příspěvků a podpor ze státního rozpočtu, rozpočtu územních samosprávných celků, státních fondů a z obdobných veřejných rozpočtů ze zahraničí. [18]

3.6 Vztahy kulturních organizací k veřejným rozpočtům

Neziskový charakter činnosti většiny organizací provozující kulturní činnost je příčinou rozsáhlých vztahů mezi těmito organizacemi a veřejnými rozpočty. Veřejné rozpočty představují soustavu hospodářských a právních pravidel, jejichž prostřednictvím se řídí a probíhá finanční hospodaření státu, samosprávných územních celků a obcí.

3.6.1 Rozpočtová pravidla

Všechny druhy veřejných rozpočtů se řídí rozpočtovými pravidly, která jsou upravena zákony a vyhláškami ministerstva financí. Na úrovni obcí může další podrobnosti určit obec svou závaznou vyhláškou. Rozpočet je předkládán ve formě návrhu a schvalován příslušným orgánem. V případě státního rozpočtu je tímto orgánem Parlament ČR, v případě rozpočtu kraje krajské zastupitelstvo a u obce je to obecní zastupitelstvo. Po schválení nabývá rozpočet platnosti a řídí se podle něj hospodaření v průběhu kalendářního roku.

Průběh rozpočtového hospodaření je postaven na dvou základních zásadách. Rozpočtové prostředky lze použít pouze v příslušném rozpočtovém období a k účelům, na které jsou schváleným rozpočtem určeny. Vznikne-li v průběhu rozpočtového období potřeba uhradit rozpočtově nezajištěné výdaje, lze

ji zajistit pouze hospodárnějším provedením jiných úkolů, omezením jiného, méně naléhavého úkolu, použitím mimorozpočtového zdroje, úhradou z rozpočtových rezerv nebo rozpočtovým opatřením.

Kraj, obec a organizační složka státu může poskytnout příspěvky jiným než vlastním organizacím z vlastního rozpočtu. Musí mít ale souhlas zřizovatel, anebo povinnost poskytnout příspěvek musí být dána právním předpisem. Při schvalování rozpočtu se musí na tuto možnost pamatovat a v rozpočtu mít pro tuto příležitost potřebné prostředky vyčleněné. Pokud neplní rozpočtové příjmy, dochází k tzv. vázaní rozpočtových prostředků. Za těchto okolností nemohou použít rozpočtové prostředky, které byly určeny na určité úkoly.

3.6.2 Rozpočty

Nejvyšším druhem veřejného rozpočtu je rozpočet státní. Je schvalován samostatným zákonem o státním rozpočtu na každý rok parlamentem ČR a řídí se podle něho hospodaření státu v průběhu kalendářního roku. Problematiku státního rozpočtu upravuje zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech.

Jako každý rozpočet, tak i státní má svou příjmovou a výdajovou stranu. Příjmy od kulturních organizací do státního rozpočtu jsou dány především daňovými povinnostmi, splátkami návratných finančních výpomocí, platbami za používání státního majetku či to mohou být vrácené částky neoprávněně čerpaných dotací ze státního rozpočtu. Dále mezi příjmy státního rozpočtu lze zařadit odvody příspěvkových organizací nebo příjmy z prodeje a pronájmu majetku České republiky, se kterým tyto organizace hospodaří. Výdaji státního rozpočtu jsou zejména výdaje na činnost, příspěvky na provoz, dotace na financování programů a akcí příspěvkovým organizacím v jejich působnosti. Dále to jsou dotace a návratné finanční výpomoci územním samosprávným celkům na jinou než podnikatelskou činnost, dotace a návratné finanční výpomoci právnickým a fyzickým osobám na podnikatelskou činnost, či dotace občanským sdružením.

Činnost krajů je v České republice upravena zákonem Č. 129/2000 Sb. o krajích a zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Obecní rozpočet se řídí závaznými rozpočtovými předpisy měst a vyhláškou schválenou příslušným zastupitelstvem. Rozpočet obce na další rok schvaluje obecní zastupitelstvo, které může také rozhodnout o bezúplatném darování movitých věcí a peněžních prostředků. Příjmy obce tvoří přijaté dotace ze státního rozpočtu a přijaté odvody z příspěvkových organizací, jichž je obec zřizovatelem. Z obecního rozpočtu je pak hrazena činnost a provoz těchto příspěvkových organizací, dotace, návratné finanční výpomoci, výdaje na podporu soukromého podnikání občanů, splátky přijatých návratných finančních výpomocí. Tento typ rozpočtu je svým charakterem nejbližším a nejdostupnějším externím finančním zdrojem pro kulturní organizace. Nejedná-li se o organizace zřízené obcí, pak žádný právní předpis neukládá obci konkrétní povinnost finanční podpory rozvoje kulturní činnosti na svém území. Úkolem organizací je tudíž přesvědčit obecní orgány.

3.6.3 Rozpočtové kapitoly

Veřejné rozpočty se dělí na výdajové stránce na tzv. rozpočtové kapitoly, které se člení podle jednotlivých orgánů. Rozpočtové kapitoly státní správy jsou dány zákonem o státním rozpočtu, u obecních rozpočtů vyplývá toto členění z místní úpravy. Za každou rozpočtovou kapitolu odpovídá správce. Správce kapitoly má pravomoc rozepisovat schválené ukazatele rozpočtové kapitoly, otevírat, případně potvrzovat rozpočtové limity a schvalovat rozpočtová opatření.

Ukazatel rozpočtové kapitoly je údaj v rozpočtu, obsahující výši rozpočtových prostředků přidělených na přesně definovaný účel v rámci rozpočtové kapitoly. Tyto ukazatele jsou dva, a to schválené nebo závazné. Správce rozpočtové kapitoly může schválené ukazatele upravovat, avšak závazné ukazatele upravovat nelze. Při projednávání veřejného rozpočtu je důležité, zda se jedná o závazné ukazatele v podobě samostatné rozpočtové položky. Pokud ano, tak se lze v takovém případě v průběhu rozpočtového období tohoto ukazatele dovolávat a žádat jeho plnění. [8,14]

4 Charakteristika vybraných kulturních organizací

Čtvrtá kapitola se zabývá základní charakteristikou vybraných společností. Popisuje předmět podnikání, jejich hospodaření a vlastní shrnutí získaných informací.

4.1 Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o

Název subjektu: Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o

Den zápisu do obchodního rejstříku: 11. června 2005

Sídlo: Panská 79, Rychnov nad Kněžnou 516 01

Identifikační číslo: 274 75 689

Právní forma: Společnost s ručením omezeným

Vklad: 200 000,- Kč, splaceno na 100 %

Základní kapitál: 200 000,-

Zakladatelem Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o (dále jen Kultura) je samotné město Rychnov nad Kněžnou. Inspirací se stala jiná města. Jedním z důvodů ke zřízení takovéto právní formy, byla snaha ušetřit na dani z přidané hodnoty, jejímž plátcem Kultura je. Činnost statutárního orgánu vykonávají tři jednatelé. Den vzniku jejich funkcí je 11. červen 2005. Jednatelé jsou oprávněni jménem společnosti jednat ve všech věcech, týkajících se společnosti, pokud nejsou vyhrazeny valné hromadě, a to každý z nich i samostatně. Podepisování za společnost se děje tak, že k vytištěné nebo nadepsané obchodní firmě připojí svůj podpis některý z jednatelů. Zaměstnává 20 osob s trvalým pracovním poměrem a 24 osob na dohodu o pracovní činnosti.

Předmět podnikání

Předmětem podnikání Kultury je provoz specializovaného maloobchodu a maloobchodu se smíšeným zbožím, kopírovací práce, provozování kulturních a kulturně-vzdělávacích zařízení a pořádání kulturních produkcí, zábav a provozování zařízení sloužících k zábavě.

Činnost informačních a zpravodajských kanceláří. Výroba, rozmnožování, nahrávání a distribuce zvukových a zvukově-obrazových záznamů. Tyto činnosti byly zapsány 11.června 2005. Ubytovací služby, pronájem a půjčování věcí movitých a poskytování technických služeb byly zapsány 3.srpna 2006. [21]

Kultura v průběhu roku pořádá mnoho kulturních akcí. Mezi její největší aktivity patří Rychnovská osmička, což je nejstarší filmařská soutěž amatérských filmů ve východní Evropě, která bude mít letos již 50. ročník. Šlitrovo jaro, které bude mít letos své patnácté pokračování, je koncertní vystoupení spojené se setkáním přátel a příznivců Jiřího Šlitra a Semaforu. Největší akcí konanou touto společností je letos XV. ročník Poláčkova léta. Tento divadelní festival je v roce 2008 naplánován na dva týdny a bude se odehrávat převážně v zámecké jízdárně, přilehlém parku a dalších netradičních prostorách města. Součástí tohoto festivalu jsou také koncerty.

Hospodaření

Kultura však především plní roli dřívějšího městského kulturního střediska, respektive zajišťuje kulturní program v budově divadla, provozuje kino, knihovnu se společenským sálem a městské informační centrum. Vydává a distribuuje Rychnovský zpravodaj. Tyto činnosti jsou rozděleny na jednotlivá střediska. Každé středisko má svůj dílčí rozpočet. Zakladatel se také zavázal zaměstnancům Kultury k výši mezd srovnatelné s úrovní na městském úřadě.

Kultura vykonává svou činnost ve více objektech, které mají různé vlastníky a z toho plynou rozdílné povinnosti. Divadlo a knihovna se sálem, která je umístěna ve společenském centru, patří třetímu subjektu. Kultura zde platí nájem a energie. Kino a Městské informační centrum má Kultura v bezplatné zápůjčce. Zámeckou jízdárnu vlastní Jan Egon Kolowrat-Krakowsky-Libsteinský, který ji pronajal za 1 Kč městu Rychnov nad Kněžnou na 99 let. Město pak jízdárnu zapůjčilo Kultuře. O majetek města, zapůjčený Kultuře, se stará odbor správy majetku městského úřadu.

Vedení účetnictví bylo dle pokynu zřizovatele svěřeno externí firmě. Tato služba ročně stojí 310 tis. Kč. Hospodářskému úseku Kultury se věnuje pouze jeden člověk.

Úspornějším řešením by bylo zaměstnat další osobu, než-li zadávat účetnictví jinému subjektu. Úklid a ostrahu vykonávají vlastní zaměstnanci či jiné osoby na dohodu o pracovní činnosti.

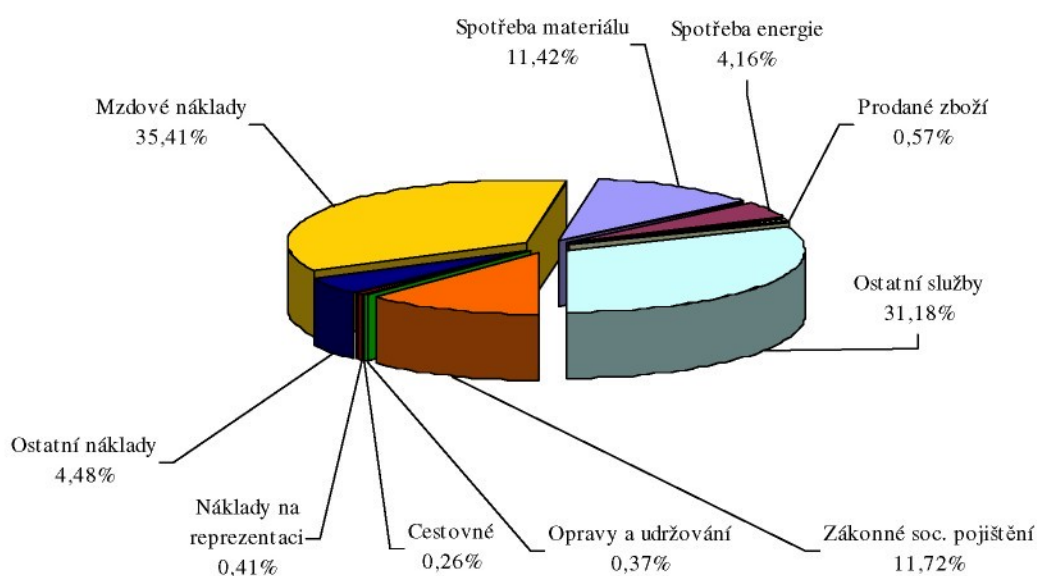
Náklady

Nadpoloviční většinu nákladu tvoří náklady fixní, variabilní pak představuje především cena nakupovaných kulturních představení. Úsporou je odečet daně z přidané hodnoty na jejím vstupu. Především se jedná o nákup investic a některých služeb.

Tab. 2 Náklady Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Ukazatel	Skutečnost v r. 2006	Plán na rok. 2007
Spotřeba materiálu	1 835 522	827 000
Spotřeba energie	669 204	1 207 200
Prodané zboží	91 101	50 000
Opravy a udržování	59 316	50 000
Cestovné	42 563	66 000
Náklady na reprezentaci	66 624	94 000
Ostatní služby	5 010 093	5 647 800
Mzdové náklady	5 690 473	6 474 000
Zákonné soc. pojištění	1 883 824	1 868 650
Ostatní náklady	719 526	172 000
Celkem	16 068 246	16 456 650

Obr. 1 Náklady Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Zdroj: interní materiály Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Výnosy

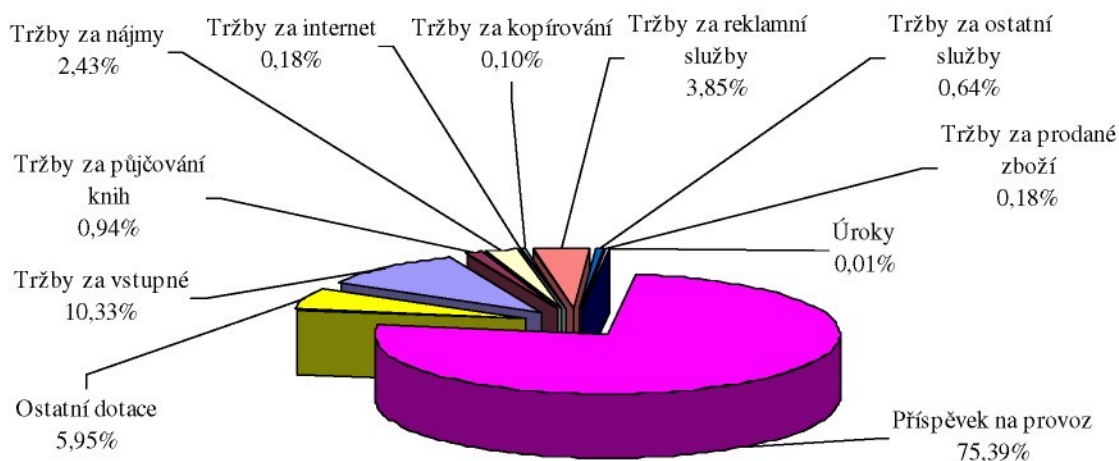
Výnosy plynou Kultuře ze vstupného z divadelních představení a jiných akcí v divadle, kina, festivalů, z registračních poplatků knihovny (vlastní knihovnické služby jsou ze zákona poskytovány bezplatně) a z prodeje propagačních materiálů. Dále z reklamy a z pronájmů sálu i pro jiné než kulturní účely – například na prodejní akce apod. Zisk z pronájmu majetku města se neodvádí zpět do rozpočtu zakladatele, ale zůstává společnosti.

Výše vstupného na kulturní představení se odvíjí od jejich nákladů. Kultura jako obchodní společnost stanovuje takovou výši vstupného, která by měla dosahovat zisku. Výše vstupného ovšem nesmí ohrozit návštěvnost. Další možností je poskytnutí svých prostor agentuře, která zaštiťuje interpreta či představení. Příkladem může být koncert Jaroslava Nohavici, za který pořádající agentura zaplatila Kultuře 20% z čistého zisku, což bylo více, než činily režijní náklady na chod budovy a poskytnutí služeb divákům.

Tab. 3 Výnosy Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Ukazatele	Skutečnost 2006	Plán 2007
Tržby za vstupné	2 265 077	1 700 000
Tržby za registraci čtenářů	121 606	155 000
Tržby za nájmy	590 435	400 000
Tržby za internet	40 067	30 000
Tržby za kopírování	16 895	16 000
Tržby za reklamní služby	659 428	633 000
Tržby za ostatní služby	242 822	105 000
Tržby za prodané zboží	100 555	30 000
Úroky	1 456	1 600
Příspěvek na provoz	9 950 925	12 407 050
Ostatní dotace	2 067 359	979 000
Celkem	16 056 626	16 456 650

Obr. 2 Výnosy Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Zdroj: interní materiály Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Výsledek hospodaření

Tabulky a grafy nákladů a výnosů ukazují data za rok 2006 a 2007. Jelikož za rok 2007 ještě nemá Kultura schválenou účetní závěrku a není tedy k dispozici výkaz zisků a ztrát, uvedené údaje za tento rok jsou pouze plánované, díky čemuž uvedené údaje úplně neodpovídají realitě. Hospodářský výsledek za rok 2006 byl -11 608,- Kč. Zřizovatel deficit vyrovnal v následujícím roce. Město Rychnov nad Kněžnou jako zakladatel navíc na rok 2007 počítal s větším příspěvkem na provoz, aby bylo hospodaření vyrovnané.

Shrnutí

Kultura, poskytující služby, z nich mnohé jsou svým charakterem neziskové, musí pečlivě dodržovat rozpočtou kázeň především k výši poskytované dotace od zakladatele. Musí vhodně mixovat různé druhy nakupované kultury, s rozvahou musí volit výši vstupného. Za optimální považuje čtyřicet divadelních představení za rok. Ze ziskového programu může hradit i případnou ztrátu z programu jiného. Zajímavého ekonomického výsledku dosahuje u Poláčkova léta, které se stalo významným festivalem. Jeho rozpočet přesahuje 1 mil. Kč. Stejně tak je zajímavé, že Kultura ekonomicky úspěšně „produkuje“ divadelní představení místního

ochotnického spolku. Jednotlivá představení dosahují až dvacet repríz na různých místech kraje. Kultura zvyšuje své příjmy z pronájmu svých prostor, což představuje významnou položku výnosů. Týká se to především sálu u knihovny ve Společenském centru. Další příjmy získává z reklamy.

Kultura navazuje na činnost zrušených příspěvkových organizací města. Oproti předcházejícímu stavu šetří na administrativní činnosti. Za účelné lze považovat i nákup účetnických služeb. Úspora vznikající z faktu, že Kultura je plátcem DPH, nepředstavuje zásadní roli.

Nevýhodou Kultury jako obchodní společnosti je ovšem skutečnost, že má ztížený přístup k veřejným finančním zdrojům. Když pomineme dotaci na provoz, kterou poskytuje zakladatel, pak má ztížený přístup k dotacím a grantům, které jsou v první řadě zaměřeny na neziskový sektor. Výjimku tvoří účelová dotace Královéhradeckého kraje určená knihovně na výkon regionálních funkcí knihovny.

Z uvedených skutečností vyplývá že, provoz Kultury Rychnov nad Kněžnou s.r.o. je zcela závislý na finanční podpoře od zakladatele. Příspěvek na provoz činí 75% z celkových nákladů.

4.2 Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Název subjektu: Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Datum zápisu do obchodního rejstříku: 8.listopadu 2006

Sídlo: Hradec Králové, Eliščino nábřeží 777, PSČ 500 03

Identifikační číslo: 275 04 247Z

Právní forma: Obecně prospěšná společnost

Zakladatelem Filharmonie Hradec Králové o.p.s. (dále jen Filharmonie) je statutární město Hradec Králové, Královéhradecký kraj a příspěvková organizace Filharmonie Hradec Králové, která byla zrušena k 31.1.2007, ale i nadále figuruje jako zakladatel. Důvodem

transformace bylo dosažení vícezdrojového financování. Kraj jako spoluzakladatel se zavázal každoročně na provoz přispívat a navíc ho tento fakt vede k přímé zodpovědnosti, což dříve nebylo. Jménem společnosti jedná předseda správní rady. Filharmonie není plátcem DPH. Má 100 zaměstnanců, z toho 85 členů vlastního orchestru. Počet muzikantů se každý rok mírně mění.

Předmět činnosti

Obecně prospěšné služby, které Filharmonie poskytuje, jsou tvorba, pořádání a zabezpečování koncertů, a to jak v Hradci Králové, tak i v jiných městech České republiky a v zahraničí. Dále šíření a popularizace kulturních hodnot v oblasti hudební kultury, propagace umělecky hodnotné hudby ve špičkové interpretaci, podporuje mladé umělce, pěstuje a šíří nové skladby české soudobé hudby, podporuje a rozvíjí evropské hudební tradice. Spolupodílí se na veřejném scénickém předvádění uměleckých děl. Zajišťuje veškeré služby a činnosti související s realizací uvedených představení a jiných kulturních produkcí. Provádí dokumentační, archivní, výstavní činnosti v rámci svých produkcí a užívaných prostor. Provádí ediční, propagační a publikační činnosti směřující k podpoře hlavní činnosti vydáváním, veřejným šířením a prodejem neperiodických publikací, podporou vzniku nových nahrávek orchestrální hudby a pořizuje databáze. Zajišťuje výchovné a vzdělávací aktivity pro veřejnost, spolupracuje se školami a dalšími výchovně - vzdělávacími institucemi. Nakupuje a prodává hudební nástroje, hudebniny a hudební příslušenství pro členy orchestru. Zajišťuje provoz budovy Filharmonie včetně provozu ubytoven pro umělecké pracovníky, stará se o údržbu a správy majetku. Veškeré činnosti byly zapsány 8. listopadu 2006.

Filharmonie také provozuje doplňkové činnosti, kterými jsou reklamní činnost a marketing, výroba, rozmnožování, nahrávání a distribuce zvukových a zvukově-obrazových záznamů. Ubytovací služby, realitní činnost, pronájem a půjčování věcí movitých. Agenturní činnost v oblasti kultury a umění. Výuka v oblasti umění a společenského tance. Také provozuje specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím. Veškeré doplňkové činnosti byly zapsány 8. listopadu 2006. [21]

Kromě stálých představení vážné hudby je dominantou sezóny festival Hudební fórum Hradec Králové. Festival si v loňském roce získal pozornost v rozhlasovém vysílání a dostal se i na televizní obrazovky.

Hospodaření

Filharmonie má prostory pro svou činnost pronajaté od města Hradec Králové. Za ně platí městu nájem, ale zároveň na něj dostává od města dotaci. Uvnitř budovy Filharmonie se nachází kavárna, za kterou také platí nájem, ale v tomto případě od města dotace nedostává. Zisk z pronájmu tohoto prostoru Filharmonii zůstává.

Filharmonie si nenajímá služby od externích subjektů. Úklid a ostrahu provádí pomocí svých zaměstnanců. Jelikož má Filharmonie flexibilní dobu provozu, je tento systém pro ně levnější a operativnější.

Náklady

Největší nákladovou položkou Filharmonie jsou mzdové náklady, které tvoří dvě třetiny celkových nákladů. V roce 2006 byla nucena Filharmonie zaplatit daň z příjmů. Důvodem byla transformace z příspěvkové organizace na obecně prospěšnou společnost. Zrušená příspěvková organizace tak nemohla v dalším roce použít ušetřené peníze za snížení základu daně pro svou činnost. S transformací souvisí celá řada náročných administrativních úkonů a další neplánované jednorázové výdaje, například oceňování movitého, účetně třeba i odepsaného, majetku.

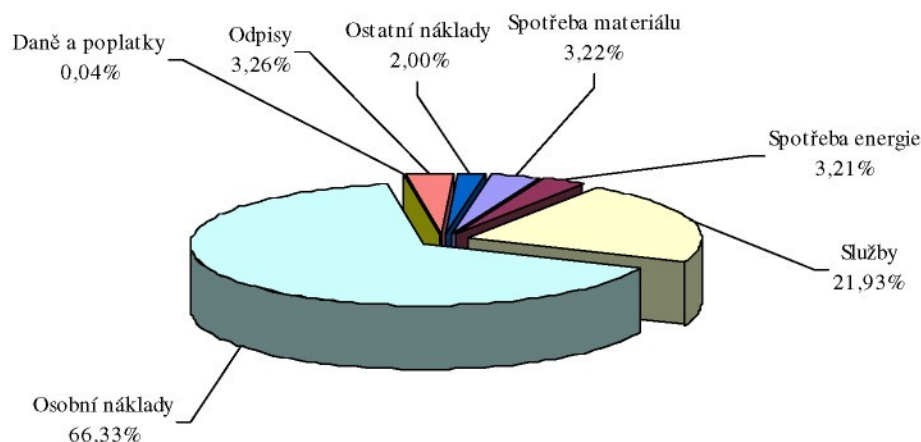
V předcházejících letech byla budova Filharmonie nákladem města Hradec Králové zásadně přestavěna a zmodernizována. Nové provozní podmínky, zejména rozšířená kapacita koncertního sálu a zázemí, nové technické vybavení, klimatizace, akustická zařízení, jevištní technologie a ozvučení sálu výrazně ovlivnily nákladovost provozu z hlediska energetické náročnosti. Na druhé straně se Filharmonii jako nájemci budovy nepromítá do hospodaření zhodnocení budovy ve formě odpisů. Nové, moderní a atraktivní prostředí, jeho medializace a přitažlivý koncertní program našly odezvu ve zvýšeném zájmu posluchačů a vyšší návštěvnosti. Má to však dopad na finanční náročnost provozu. Ve mzdové oblasti se zvýšily mzdy v průměru o tři procenta. Zvýšila se též personální a

s tím spojená finanční náročnost kategorie obslužného personálu při koncertní činnosti a při četných krátkodobých pronájmech sálu.

Tab. 4 Náklady Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Ukazatel	Rok 2006 v Kč	Rok 2007 v Kč	Index 07/06
Spotřeba materiálu	1 031 000	1 451 000	1,41
Spotřeba energie	1 322 000	1 443 950	1,09
Služby	8 351 000	9 879 050	1,18
Osobní náklady	27 946 000	29 879 880	1,07
Daně a poplatky	23 000	19 000	0,83
Odpisy	1 009 000	1 470 000	1,46
Daň z příjmů	62 000	0	0
Ostatní náklady	497 000	902 000	1,81
Celkem	40 277 000	45 076 000	1,12

Obr. 3 Náklady Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Zdroj: interní materiály Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Výnosy

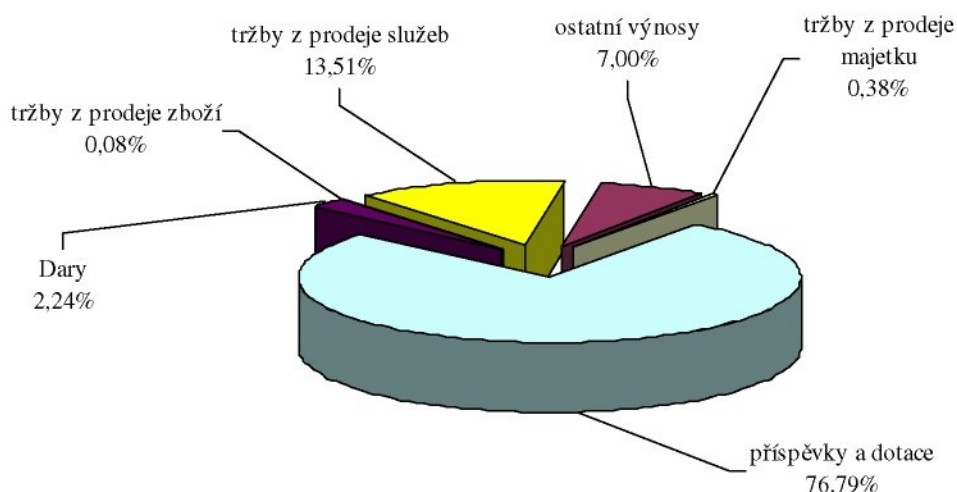
Výnosy filharmonii plynou převážně ze vstupného na hudební představení a z pronájmu koncertního sálu a dalších prostor. Filharmonie dostala od města dotaci na 4 roky. Tuto dotaci získala v kategorii víceletých grantů a je tudíž na 4 roky fixní. V roce 2007 výrazně stouply tržby z pronájmů koncertního sálu pro různé prestižní kulturní programy v Hradci Králové. Kavárna, která se nachází v prostorách budovy Filharmonie, je pronajímána

dalšímu subjektu. Koncertní sál Filharmonie pronajímá jiným pořadatelům či agenturám na koncerty cizích muzikantů a foyer pro podnikové večírky. Výraznou výnosovou položkou byly příjmy z reklamy, sponzoringu a darování. Výnosy překročily hranici 10 mil. Kč a dosáhly historicky nejvyšší úrovně za celou dobu existence Filharmonie.

Tab. 5 Výnosy Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Ukazatele	Rok 2006	Rok 2007	Index 07/06
Tržby z prodeje zboží	45 000	35 000	0,78
Tržby z prodeje služeb	4 456 000	6 090 000	1,37
Ostatní výnosy	2 918 000	3 156 000	1,21
Dary	500 000	1 011 000	2,02
Tržby z prodeje majetku	9 000	171 000	19,0
Příspěvky a dotace	32 333 000	34 611 000	1,07
Celkem	40 277 000	45 076 000	1,12

Obr. 4 Výnosy Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Zdroj: interní materiály Filharmonie Hradec Králové o.p.s.

Výsledek hospodaření

Podpora z Ministerstva kultury ČR, příspěvek z rozpočtu Královehradeckého kraje jako spoluzakladatele organizace, dary, reklama a sponzoring umožnily, že hospodaření bylo ukončeno s vyrovnaným výsledkem. Výnosy sice pokořily historickou hranici 10 mil Kč, ale i přes tuto skutečnost příspěvky a dotace činily více než 34 mil. Kč.

Shrnutí

Rok 2007 byl prvním rokem existence Filharmonie Hradec Králové o.p.s. Vzhledem k tomu, že hospodaření společnosti nebylo v době mé práce ještě uzavřeno, lze činit závěry pouze z dílčích výsledků. Bylo dosaženo požadovaného vícezdrojového financování, na druhé straně se nijak nezvýšila možnost dosáhnout nových výnosů z dotačních programů státu či dalších příjmů z neveřejných zdrojů. Tato sféra ovšem vyžaduje trvalou aktivitu ze strany společnosti.

Lze především konstatovat, že v roce 2007 Filharmonie dosáhla historicky nejvyššího počtu abonentů, což dokládá zvyšující se zájem veřejnosti. Kromě koncertů v různých abonentních cyklech, se novou dominantou sezóny stal podzimní festival Hudební fórum Hradec Králové, zaměřený na současnou hudbu. Specifickou složkou činnosti Filharmonie jsou koncerty vlastního orchestru na různých místech republiky nebo v zahraničí. Příjmy z této zájezdové činnosti nepokrývají všechny náklady, zejména fixní, ale nicméně zvyšují výnosovou stránku hospodaření. Zejména zahraniční turné pak zvyšují i uměleckou prestiž orchestru, což zpětně usnadňuje jednání s partnery z neveřejného sektoru. Lze shrnout, že v případě Filharmonie cesta k vyšší míře ekonomické soběstačnosti nevede přes stále se zvyšující se koncertní činnost v budově v domácím sále Filharmonie, ale přes vyšší počet posluchačů na jednotlivých koncertech a finanční podporu privátních partnerů.

Provoz Filharmonie je z velké části závislý na podpoře svých zakladatelů. Převážná část dotací na provoz plyne od města Hradec Králové, z jeho fondu Veřejně prospěšných programů bylo v roce 2007 poskytnuto přes 32,5 mil. Kč. Od Královéhradeckého kraje dostala 1,9 mil. Kč. Princip finanční podpory od zakladatelů ve formě čtyřletého grantu, který nepočítá s příslušnou valorizací, ovšem staví Filharmonii do těžké situace v případě zvyšujících DPH (platí prorok 2008), cen energií nebo služeb.

4.3 Městské muzeum v Jaroměři

Název: Městské muzeum v Jaroměři ,

Datum zápisu: 21.zář 2007

Sídlo: Husova ulice 295, Jaroměř 551 01

Identifikační číslo: 004 01 633

Právní forma: Příspěvková organizace

Zřizovatelem Městského muzea v Jaroměři (dále jen Muzeum) je město Jaroměř. Statutárním orgánem je ředitelka, jmenovaná radou města. Jedná jménem příspěvkové ve všech věcech organizace. Muzeum zaměstnává v trvalém pracovním poměru 5 zaměstnanců, v průběhu v turistické sezóny zaměstnává další osoby na základě dohody o pracovní činnosti. Muzeum není plátcem daně z přidané hodnoty.

Předmět činnosti

Muzeum provádí shromažďování sbírek hmotných dokladů, především v oborech archeologie a etnografie, zejména se zaměřením na vývoj v regionu Jaroměřsko a na pevnost Josefov. Dále spravuje sbírky a činnosti vyplývající z předpisů o ochraně sbírek muzejní povahy. Ke sbírkovým předmětům pořizuje odbornou písemnou, obrazovou a zvukovou dokumentaci. Spravuje historický knižní fond, včetně sbírky dokumentů archivní povahy a odborné studijní knihovny. Provádí také výzkumnou činnost, včetně umožnění badatelských služeb. Přípravuje expozice historie regionu, výstavní činnost z vlastních a vypůjčených sbírek, případně přebrání výstav od jiných institucí a zajištění jejich kulturně výchovného využití. Poskytuje informační služby, včetně zpřístupňování informací prostřednictvím počítačových a jiných sítí. Dále pořádá koncerty, besedy, přednášky, odborné konference, semináře, klubové a jiné pořady. Muzeum spolupracuje s cestovními kanceláři, školami a dalšími institucemi, poskytuje průvodcovské a informační služby a služby pro turisty, poskytuje odborné a metodické pomoci a služby ostatním muzeím, orgánům veřejné správy i veřejnosti. Poskytuje standardizované veřejné služby podle předpisů o ochraně sbírek muzejní povahy. Organizace je oprávněna vstupovat do profesních sdružení za účelem koordinace odborné činnosti, vydávat a prodávat katalogy, průvodce, sborníky, jiných publikace a propagační předměty.

Spravuje nemovitý i movitý majetek a pronajímá ho za dodržení podmínek stanovených zřizovatelem. Veškeré činnosti byly zapsány 21.září 2007. [21]

Muzeum v průběhu roku pořádá výstavy, hudební a divadelní představení, besedy a přednášky. V jeho prostorách se také konají svatební obřady a reprezentativní akce města. Koncem roku 2006 bylo od muzea odděleno První vojensko-historické muzeum M. Frosta, které se stalo organizační složkou města. Do činnosti Muzea dále spadá provoz expozice bývalé pevnosti Josefov, kterou tvoří prohlídka obranného systému tvořeného sítí podzemních chodeb.

Hospodaření

Muzeum bylo založeno již v roce 1883. Dnešní muzeum je především povinné zajišťovat úkoly vyplývající ze zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. Ostatní činnost je z hlediska tohoto zákona vedlejší, avšak ve skutečnosti je z hlediska hospodaření muzea velmi významná. Muzeum vykonává svou činnost v budovách a dalších prostorách zapůjčených od svého zřizovatele. Pro veřejnost zpřístupňuje tři stálé expozice (z toho dvě v detašovaných pobočkách). Pro hospodaření muzea má velký význam provoz prohlídkového okruhu podzemních chodeb pevnosti Josefov. Jejich provoz je pouze sezónní.

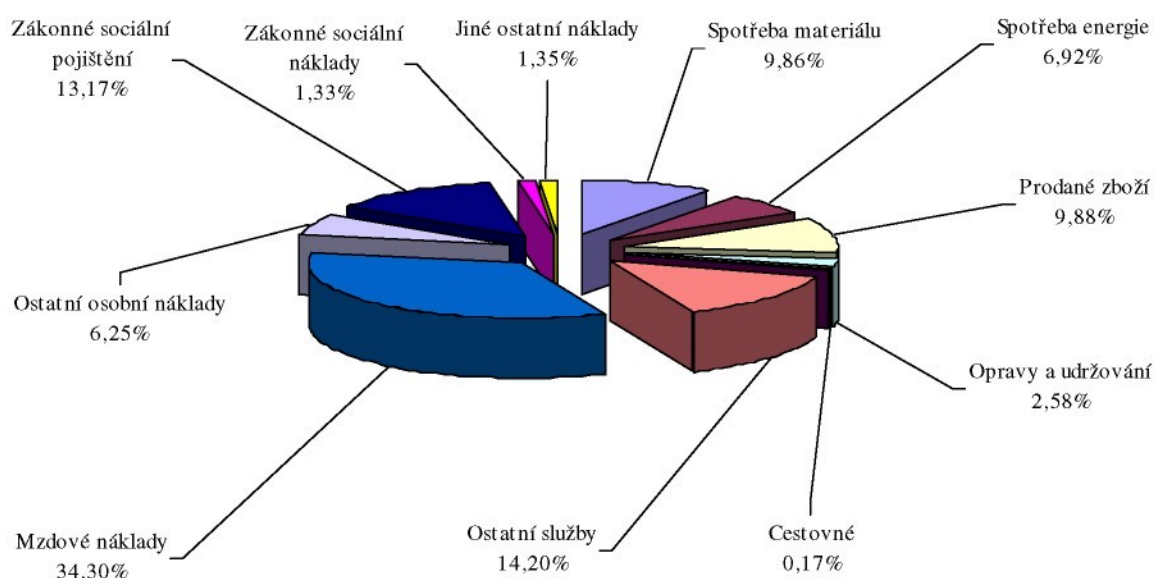
Vedení účetnictví, úklid, drobnou údržbu a likvidaci křovin má muzeum ve své vlastní režii. Ostrahu zajišťuje elektronický zabezpečovací systém napojený na agenturu. V hlavní sezóně řeší zvýšený provoz pomocí průvodců na dohodu o pracovní činnosti.

Náklady

Náklady muzea tvoří z větší části fixní položky. Variabilní náklady tvoří položky opravy, služby a nákup materiálu, což souvisí s finanční nákladností výstavního programu, péčí o sbírky (konzervování, restaurování), publikační činností apod. V roce 2007 překročily plánovaný rozpočet přibližně o 200 tis. Kč. Zejména v položkách spotřeba materiálu, spotřeba energie a ostatní osobní náklady. Mírnou úsporu muzeum vykázalo v položkách služby a opravy. Index 07/06 ukazuje velké meziroční snížení nákladů, které bylo způsobeno oddělením vojenského muzea.

Tab. 6 Náklady Městského muzea v Jaroměři

Ukazatele	Rok 2006 v Kč	Rok 2007 v Kč	Index 07/06
Spotřeba materiálu	418 240	312 420	0,75
Spotřeba energie	232 350	219 050	0,94
Prodané zboží	206 210	312 970	1,52
Opravy a udržování	15 070	81 830	5,43
Cestovné	7 900	5 390	0,68
Ostatní služby	711 700	449 650	0,63
Mzdové náklady	1 160 200	1 086 200	0,94
Ostatní osobní náklady	283 400	197 800	0,70
Zákonné sociální pojištění	488 970	417 090	0,85
Zákonné sociální náklady	48 190	42 040	0,87
Jiné ostatní náklady	48 110	42 630	0,87
Celkem	3 620 330	3 167 090	0,87

Obr. 5 Náklady Městského muzea v Jaroměři

Zdroj: interní materiály Městského muzea v Jaroměři

Výnosy

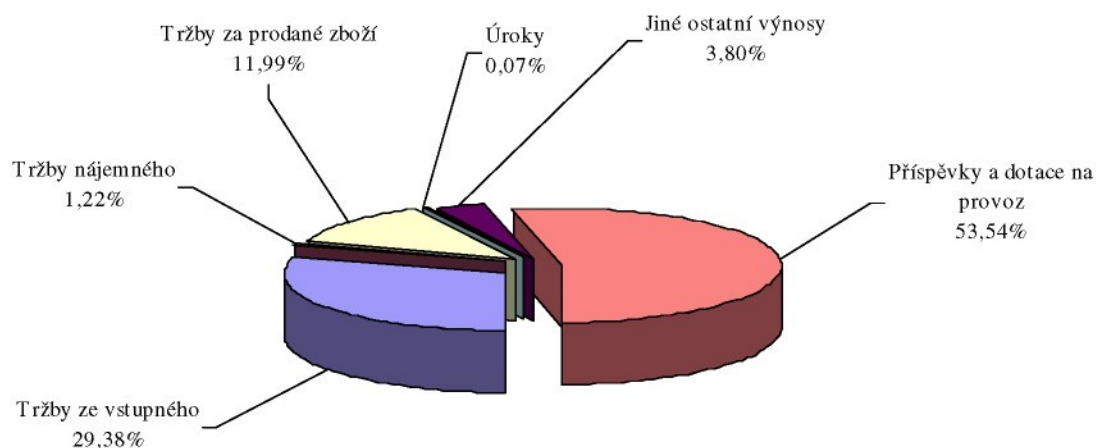
Výnosy Muzeu plynou ze vstupného stálých expozic, z pořádaných výstav a představení, prodeje publikací a suvenýrů. Dále pak z krátkodobých pronájmů výstavního sálu. Má dokonce příjem z dlouhodobého pronájmu nebytových prostor v sídle muzea třetí osobě.

Výnosy v roce 2007 přesáhly plánovanou výši přibližně o 500 tis. Kč. Ve 4. čtvrtletí byl upraven rozpočet o částku 94 tis. převodem z fondu reprodukce majetku na opravy a údržbu budovy (viz. Tab.č. ostatní výnosy). Součástí roční dotace na provoz byl i příspěvek na vydání publikace, na tento účel bylo použito téměř 290 tis. Kč. Došlo tak k přechodnému snížení finančních prostředků a tím i omezení výdajů, takže bylo ke konci roku dosaženo zisku.

Tab. 7 Výnosy Městského muzea v Jaroměři

Ukazatele	Příjmy za r. 2006	Příjmy za r. 2007	Index 07/06
Tržby ze vstupného	991 400	1 012 600	1,02
Tržby nájemného	59 500	42 200	0,71
Tržby za prodané zboží	272 280	413 310	1,52
Úroky	2 350	2 400	1,02
Jiné ostatní výnosy	21 180	130 980	6,18
Příspěvky a dotace na provoz	2 227 000	1 845 500	0,83
Celkem	3 573 710	3 446 990	0,96

Obr. 6 Výnosy Městského muzea v Jaroměři

Zdroj: interní materiály Městského muzea v Jaroměři

Výsledek hospodaření

K 31.12.2007 byl hospodářský výsledek ve výši 279 900,- Kč. Tohoto výsledku by nemohlo být dosaženo bez příspěvků na provoz z rozpočtu města Jaroměř, který činil 1 845 500,- Kč.

Shrnutí

Zajímavou informací je srovnání jednotlivých částí, které uvádí tabulky 8 a 9. Hospodaření Městského muzea v Jaroměři sleduje pro svou vnitřní potřebu náklady a výnosy související s provozem jednotlivých expozic či poboček. Tabulka 8 ukazuje, že podzemní chodby i bez příspěvku na provoz vykazovaly v roce 2006 nezanedbatelný zisk, kterým přispívaly na provoz ostatním ztrátovým činnostem.

Tab. 8 Hospodaření v r. 2006

Ukazatele	Muzeum	Pod. chodby	Radnice	VM
Náklady	1 850 500	1 023 700	165 000	581 200
Vlastní výnosy	149 700	1 099 500	16 800	80 600
Příspěvek na provoz	1 577 000	0	150 000	500 000
Hosp. výsledek	-123 800	75 800	1 800	-600

Tabulka 9 ukazuje skutečnost, že zisk vykazovaly podzemní chodby i v následujícím roce. Muzeum dostalo oproti roku 2006 o 381,5 tis. Kč méně finančních prostředků na provoz od zřizovatele, což bylo způsobeno oddělením vojenského muzea.

Tab. 9 Hospodaření v r. 2007

Ukazatele	Muzeum	Podzemní chodby	Radnice
Náklady	1 843 400	1 162 700	160 900
Vlastní výnosy	380 200	1 199 000	22 200
Příspěvek na provoz	1 600 000	100 000	145 500
Výsledek hospodaření	136 800	136 300	6 800

Zdroj: interní materiály Městského muzea v Jaroměři

V úvahu tak přichází myšlenka prodloužit sezónu v podzemních chodbách. Tento úsek vykazuje dlouhodobě po odečtení nákladů zisk. Při prodloužení sezóny za předpokladu zachování průměrného počtu návštěvníků, by se měla i zisková položka zvýšit. Náklady na prodloužený provoz by se neměly dramaticky zvýšit, jelikož zaměstnanci starající se o provoz podzemí, jsou stálými zaměstnanci.

Ziskovostí provozu prohlídkového okruhu podzemních chodeb dosahuje muzeum výrazně nadprůměrného podílu vlastních výnosů (bez provozního příspěvku zřizovatele) vůči celkovým nákladům. S tím souvisí i zvýšené zisky z prodeje

publikací a suvenýrů. Výnosy z ostatní činnosti jsou vůči nákladům velmi malé, tj. pro muzea tohoto typu a velikosti běžné. Většina nákladů patří mezi fixní. Pomineme-li možnost dalších výnosů z provozu podzemních chodeb, pak lze lepšího hospodářského výsledku dosáhnout spíše jen úsporou nákladů. Příspěvek zřizovatele je tak nezbytným předpokladem existence muzea. V tomto případě tvoří přibližně 50%. Vzhledem k výše uvedenému je ovšem nižší než u ostatních podobných organizací.

4.4 Studijní a vědecká knihovna v Hradci králové

Název: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Sídlo: Pospíšilova 395, Hradec Králové 500 01

Identifikační číslo organizace: 00412821

Právní forma: Příspěvková organizace

Zřizovatelem Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové (dále jen Knihovna) je Královéhradecký kraj. Statutárním orgánem je ředitelka, jmenovaná radou kraje. Ředitel řídí činnost organizace, zabezpečuje v plném rozsahu veškeré záležitosti týkající se těchto činností, zejména v oblasti provozní, ekonomické a personální. Ředitel nebo statutární zástupce jedná jménem organizace ve všech věcech. Knihovna zaměstnává v trvalém pracovním poměru 79 zaměstnanců, výjimečně některé práce zajišťuje osobami na základě dohody o pracovní činnosti. Knihovna je zřízena na dobu neurčitou. Neprovozuje žádnou doplňkovou činnost a v současné době není ani plátcem daně z přidané hodnoty.

Knihovna je veřejnou univerzální knihovnou. Je právní nástupkyní Státní a vědecké knihovny Hradec Králové, která se ze zákona stala v roce 2001 příspěvkovou organizací Královéhradeckého kraje. Následně byl změněn i její název. Následujícího roku dne 1. července vydalo zastupitelstvo Královéhradeckého kraje zřizovací listinu a knihovna se stala příspěvkovou organizací tohoto kraje.

Předmět činnosti

Knihovna shromažďuje a trvale uchovává domácí literaturu, systematicky buduje univerzální fond literatury, dalších materiálů a informačních pramenů, propaguje a zpřístupňuje knihovní fondy všem uživatelům. Poskytuje knihovnické a informační služby, umožňuje veřejnosti přístup na internet, řeší teoretické a praktické otázky v oblasti knihovnictví, zabezpečuje ochranu a konzervaci historických knihovních fondů včetně restaurování vzácných děl. Knihovna plní regionální funkce, pořádá vzdělávací, přednáškové, kulturní akce za účelem prezentace svých knihovních fondů a služeb. Vydává periodický tisk a neperiodické publikace. Zpřístupňuje odborné vědecké či technické dokumenty a informace. Knihovna bezúplatně zhotovuje tiskové rozmnoženiny pro vlastní potřebu, za úhradu vynaložených nákladů tiskové rozmnoženiny související s poskytováním veřejných knihovnických a informačních služeb a vydává rozmnoženiny a publikace bibliografického a regionálního charakteru. Dělá kopie dokumentů za úplatu, prodává publikace, zabezpečuje propagaci a informační služby související s předmětem její činnosti. Pronajímá nebytové dočasně nevyužívané prostory v objektech, s nimiž hospodář. Na prostory sloužící k zajištění hlavní činnosti může organizace sjednat pronájem k výchovně vzdělávacím, sportovním či jiným účelům tak, aby nebyl narušen chod organizace a hlavní účel, ke kterému byla organizace zřízena. [21]

Knihovna je veřejnou knihovnou. Její činnost se zaměřuje převážně na studenty, vědeckou a odbornou literaturu. Je součástí systému knihoven vykonávající koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti. Dvakrát do měsíce se v knihovně konají besedy s literární tematikou, popřípadě i na jiná témata.

Hospodaření

Knihovna ke svému provozu používá tři budovy, a to hlavní budovu, studovnu a sklad. Hlavní budova, nacházející se v královehradecké synagoze, patří Židovské obci, které musí platit nájem. Studovna patří městu Hradec Králové, kterému platí nájem také. Budova skladu náleží zřizovateli a knihovna ji má zapůjčenou.

Specifický interiér a vybavení budov, jako jsou knižní regály či vysoké stropy se zářivkami, vyžaduje speciální vybavení na svou očistu a údržbu. Je ekonomicky

výhodnější tyto služby nakupovat u externí firmy, než je vykonávat vlastními zaměstnanci. Stejným způsobem řeší knihovna i ostrahu objektů. Naopak účetnictví si vede knihovna sama.

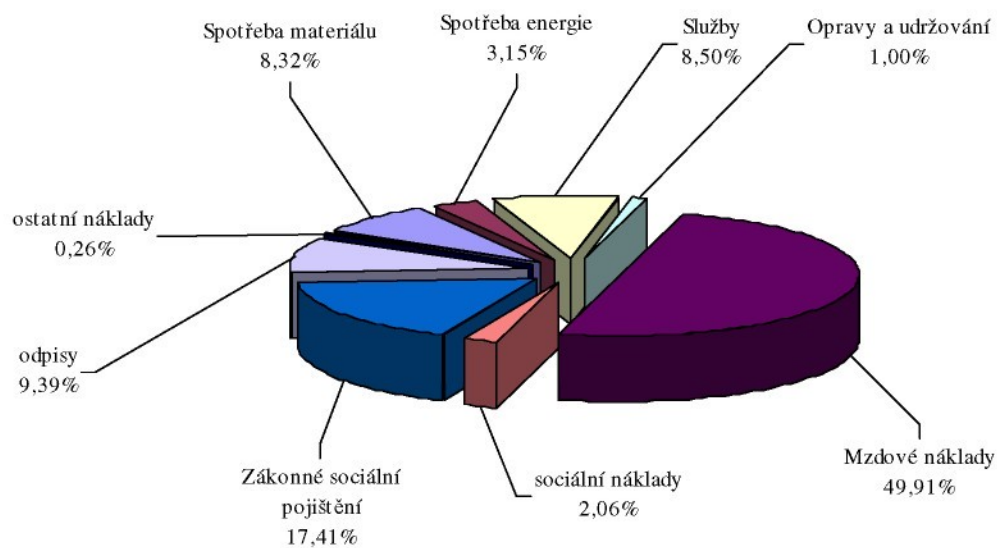
Náklady

Náklady včetně regionálních grantů a dotací se v roce 2007 vyvíjely v souladu s plánovanými záměry. K významným úsporám došlo ve spotřebě materiálu a energií, oprav a udržování, což ukazuje index 07/06. Pokles objemu nákladů ve spotřebě materiálu byl způsoben nižšími výdaji na nákup knižních jednotek v porovnání s rokem 2006, což je z hlediska nutného doplňování knižního fondu trend nejméně žádoucí. Meziroční nárůst prostředků na platy vyplývá z valorizace platových tarifů. Knihovna dodržela závazný ukazatel limit mzdových prostředků, stejně tak jako i limit nákladů na reprezentaci. S přednášejícími je sepsána dohoda o provedení práce a náklady na takovou osobu se pohybují v řádech stovek korun.

Tab. 10 Náklady Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Ukazatel	Skutečnost 2006	Skutečnost 2007	Index 07/06
Spotřeba materiálu	3 221 760	2 887 490	0,90
Spotřeba energie	1 230 070	1 094 630	0,89
Opravy a udržování	407 459	346 060	0,85
Služby	2 608 470	2 952 440	1,13
Mzdové náklady	15 129 850	17 330 300	1,15
Zákonné soc. pojištění	5 282 400	6 045 370	1,14
Sociální náklady	646 370	716 640	1,11
Odpisy	2 151 150	3 261 320	1,52
Ostatní náklady	113 300	89 540	0,79
Celkem	30 790 820	34 723 790	1,13

Obr. 7 Náklady Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Zdroj: interní materiály Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

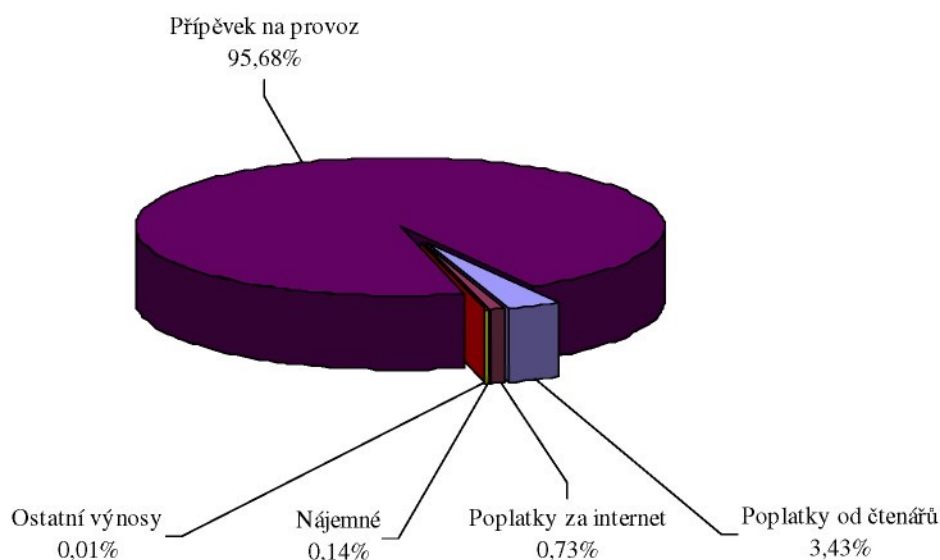
Výnosy

Poskytování knihovních služeb je ze zákona bezplatné. Knihovna má příjem z registračních poplatků, které je povinen platit každý uživatel jednou za rok, dále je to příjem za internetové služby a kopírování, jejichž cena je ovlivněna průměrnými cenami těchto služeb u podobných zařízení v ČR. Knihovna dále pronajímá část skladu a příležitostně místnosti v hlavní budově. Za pořádané besedy se platí vstupné pouze příležitostně. Přijaté příspěvky a dotace na provoz ze státního rozpočtu byly 517 070,- Kč a příspěvky a dotace na provoz z rozpočtu územních samosprávných celků 32,5 mil. Kč.

Tab. 11 Výnosy Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Ukazatel	Skutečnost 2006	Skutečnost 2007	Index 07/06
Poplatky od čtenářů	1 157 770	1 183 880	1,02
Poplatky za internet	367 210	253 330	0,69
Nájemné	42 880	49 700	1,16
Ostatní výnosy	32 890	223 330	6,79
Příspěvek na provoz	29 190 070	33 017 070	1,13
Celkem	30 790 820	34 727 310	1,07

Obr. 8 Výnosy Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Zdroj: interní materiály Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Výsledek hospodaření

Knihovna dosáhla výsledku hospodaření ve výši 4 370,- Kč. Celkové náklady knihovny za rok 2007 vyšplhaly na více než 34 mil. Kč. Většina těchto nákladů byla hrazena z příspěvků a dotací na provoz.

Shrnutí

V případě Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové je příspěvek na její provoz, ze kterého je hrazeno 95 % nákladů, na první pohled neskutečně vysoký. Studijní a vědecká knihovna je instituce čítající 79 zaměstnanců a náklady na mzdy tvoří polovinu všech nákladů. Důležitým faktorem je skutečnost, že činnost knihovny je veřejná bezplatná služba. Pouze používání internetu je zpoplatňováno. Do výnosů patří také poplatky za upomínky při prodlení s vrácením knih nebo úhrada za ztráty půjčené knihy. Vzhledem k celkovým nákladům na provoz to jsou položky prakticky nevýznamné. Současné prostorové podmínky neumožňují knihovně jiné aktivity, kterými by se daly alespoň částečně zvýšit výnosy. Knihovna je příkladem, kdy lepšího hospodářského výsledku lze docílit pouze úsporou nákladů. Zákonné

podmínky pro knihovní služby prakticky neumožňují uvažovat i o výrazném zvyšování výnosů.

Na podzim letošního roku by se měla knihovna z prostorových důvodů přestěhovat do nové budovy. Výstavbu platí Ministerstvo kultury ČR, budova se po dokončení stane majetkem Královehradeckého kraje. Výrazně rozsáhlejší prostory a moderní provozní technologie bezpochyby zvýší náklady na provoz. Kvalifikovaný odhad ukazuje nárůst nákladů o přibližně 20%. Knihovna bude z rozhodnutí zřizovatele mít podstatně vyšší odpisy. V budově se budou nacházet mimo jiné učebny a kavárna se sálem, jejich pronájem by měl na druhou stranu zvýšit stávající příjmy knihovny. Tato skutečnost patrně způsobí, že se knihovna v roce 2009 stane plátcem DPH.

5 Zhodnocení

Povinností státu a územních samosprávných celků je zajišťovat pro občany veřejné služby. K tomuto účelu zřizují své příspěvkové organizace. Další možností je, že tyto služby zajišťují obchodní společnosti. Dále při realizaci veřejných služeb mohou spolupracovat s neziskovými institucemi, a to hned několika způsoby. Mohou veřejné služby od neziskových organizací nakupovat, vytvářet jim podmínky pro jejich poskytování, dále regulovat činnost neziskových organizací a nebo jim udělovat podporu.

V současnosti se připravuje nový zákon o nestátních neziskových organizacích. Zákon by měl mít podobu zastřešujícího zákona, který bude upravovat rámec existence nestátních neziskových organizací. Stávající právní formy neziskových organizací zůstanou zachovány. Zákon přinese dvě základní vymezení, a to co je nestátní nezisková organizace a co znamená veřejná prospěšnost. Zákon by měl mimo jiné stanovit povinnou registraci ve veřejném rejstříku, což umožní větší transparentnost neziskového sektoru. Dále by měl řešit problematiku podpory neziskového sektoru z veřejných zdrojů, nastavit kvalitní

právní rámec pro dobré fungování a stabilitu nestátního neziskového sektoru a umožnit jeho další rozvoj. [24]

Předmět činnosti

Předmět činnosti a její zákonné vymezení vytvářejí základní předpoklady pro hospodaření organizace či společnosti. Knihovní služby se poskytují dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování knihovnických a informačních služeb, který říká, že je možné poskytovat tyto služby pouze bezplatně a poplatky lze vybírat za nezbytnou registraci uživatelů nebo z rozšířené nabídky internetových služeb.

Činnost muzea je vymezena zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. Zákon přímo vymezuje standardy veřejné služby a jejich dostupnosti, ale nijak neomezuje výši vstupného. Rozsah další činnosti je plně v kompetenci zřizovatele organizace či zakladatele společnosti. Jak již bylo ukázáno, může tak vykazovat i poměrně vysoké výnosy.

Na druhé straně činnost orchestrů či divadel nemá žádné zákonné limity z hlediska jejich zaměření či specializace. Stejně tak provoz kin je ovlivňován pouze zákonem č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj kinematografie, který mimo jiné ukládá odvádět ze vstupného 1 Kč do státního fondu, případně zákonem č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, který však nemá dopad na ekonomiku provozu. Bez limitů daných speciálním zákonem může být provozována agenturní či zprostředkovatelská činnost v kultuře, tedy to, co zpravidla vykonávají kulturní střediska obcí. V konkrétním případě diplomové práce se jedná o Kulturu Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.

Daně

Rozdíly vykazují neziskové organizace a obchodní společnosti v daňové sféře. I když mohou být akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným zakládány za účelem jiným než je dosahování zisku, nevztahuje se na ně snížení základu daně o 30% nebo 300 tis. až 1 mil. Kč jako na neziskové organizace. Daň z příjmů u posuzované obchodní společnosti za rok 2006 činila pouhé 3 tis. Kč, což je částka zanedbatelná. Z toho

Lze odvodit, že možnost snížení základu daně u neziskových institucí není podstatným faktorem při rozhodování o vhodné právní formě organizací působících v oblasti kultury.

Právnícké osoby, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání, jsou sice osoby povinné k dani z přidané hodnoty, ale provozování kulturní činnosti je plněním osvobozeným od této daně. Pro některé organizace provozující další ekonomické činnosti však může být výhodou, že jsou plátcí DPH. Příkladem je zmiňovaná obchodní společnost, která této výhody využívá při organizování letního divadelního festivalu Poláckovo léto. K jeho technickému zajištění potřebuje řadu služeb (například stavba jeviště a elevací v hledišti, osvětlení, ozvučení, přenosné WC apod.) a ty nakupuje od plátců DPH. Dosahuje tím ekonomicky zajímavé úspory.

Mzdové a platové náklady

Důležitým faktorem je otázka platu a mezd. Zaměstnanci státu, územních samosprávných celků a jejich organizací dostávají plat podle vládou stanovených tarifů. Z grafů nákladů zkoumaných subjektů je jasně vidět, že největší nákladovou položkou jsou náklady na platy a mzdy zaměstnanců a zákonné odvody. Vládou nařízené zvýšení platů pak může organizaci způsobit značné ekonomické potíže. Snížení těchto nákladů lze prakticky dosáhnout pouze snížením počtu zaměstnanců. Naopak u obchodní společnosti a obecně prospěšné společnosti lze mzdové náklady přizpůsobit skutečným možnostem zaměstnavatele, navíc lze i více diferencovat mzdové ohodnocení jednotlivých zaměstnanců. Z výše uvedeného vyplývá, že by tyto organizace měly být v určité výhodě.

Může však nastat situace jako u Kultury Rychnov nad Kněžnou, s.r.o. Na základě závazku zakladatele kopírují mzdy zaměstnanců společnosti růst platů zaměstnanců územně samosprávného celku.

Nepříjemný dodatečný vlnový efekt může u všech typů subjektů vyvolat vládou nařízené zvýšení minimální mzdy, které se následně promítá do zvýšení platů a mezd dalších zaměstnanců vykonávajících o stupeň odpovědnější práci.

Platové a mzdové náklady lze snižovat nákupem některých služeb, kterými se nahrazuje práce vykonávaná vlastními zaměstnanci. Jedná se především o úklid, ostrahu, různá školení k bezpečnosti práce apod. V tomto případě nehraje roli právní forma subjektu, ale spíše jeho velikost a rozsah jeho činnosti. Například pro malé Městské muzeum v Jaroměři, jehož činnost je časově různě rozložená, je výhodnější provádět úklid vlastními zaměstnanci.

Dotace

Potvrdil se předpoklad, že provozování kulturní činnosti není ziskovým sektorem. Všechny zkoumané subjekty jsou naprosto závislé na dotacích a příspěvcích na provoz od svého zřizovatele nebo zakladatele. Ve všech čtyřech případech se jednalo o více než nadpoloviční úhradu provozních nákladů. Bez této pomoci si lze jen těžko představit jejich provoz i ve značně omezeném rozsahu.

Obchodní společnosti mají navíc ztížený přístup k dalším veřejným finančním zdrojům, konkrétně k dotacím z různých grantových programů. Na druhé straně forma obecně prospěšné společnosti nezakládá žádnou výhodu v této oblasti oproti stejně neziskovým příspěvkovým organizacím. Zkoumaná obecně prospěšná společnost získala čtyřletý grant, což ji dává čtyřletou záruku finanční podpory, ale bez příslušné roční valorizace, což považuje tato společnost naopak za nevýhodu.

Samostatnou kapitolou je otázka veřejné podpory, která se netýká ani tak samotných příspěvků na provoz, jako dotací investičních. Zkoumané subjekty s touto problematikou ovšem nemají žádné zkušenosti.

Odpisy

Důležitou nákladovou položkou jsou odpisy hmotného i nehmotného majetku. V případě příspěvkových organizací ovšem nejde o jejich majetek, ale o vlastnictví zřizovatele organizace. Důležitou roli hraje nemovitý majetek. Příspěvkové organizace ho většinou mají zřizovací listinou svěřen do správy, případně jim je zřizovatelem zapůjčen. V prvním případě ho pak účetně odepisují a na jeho zhodnocení používají investiční fond organizace. Výše odpisů může výrazně ovlivnit hospodaření organizace. Jsou-li příliš vysoké, omezují

vlastní prostředky na provoz. V případě zkoumané Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové je situace ještě složitější v tom, že zřizovatel pravidelně nařizuje odvod do svého rozpočtu ve výši 60% ročních odpisů organizace. Zřizovatel vkládá tyto odvedené prostředky do svého Fondu rozvoje a rezerv, ze kterého přispívá na investiční potřeby svých příspěvkových organizací. Na druhé straně další zkoumaná příspěvková organizace Městské muzeum v Jaroměři má nemovitý majetek pouze od svého zřizovatele zapůjčen, a tudíž z něj neodepisuje.

Účetnictví

Účetnictví vedou všechny typy subjektů v souladu se zákonem o účetnictví. Příspěvková organizace a obecně prospěšná společnost musí především odlišovat náklady a výnosy z hlavní činnosti od vedlejší. Nejvíce komplikované účetnictví má obecně prospěšná společnost, která má za jistých podmínek povinnost poskytnout roční účetní závěrku ke kontrole auditorovi. Tato společnost musí navíc zveřejňovat výroční zprávy.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo porovnat zákonné podmínky a hospodaření vybraných kulturních institucí vzhledem k jejich právní formě. V první části jsem uvedl základní informace týkající se možných druhů právních forem působících v kultuře. Na ni navazovala část, ve které jsem popsal vybrané problémy, které se vztahují na jednotlivé právní formy. Třetí část se již plně věnovala charakteristikám vybraných subjektů. Poslední část práce zhodnocuje dosažené údaje.

Zkoumané právní formy organizací působících v kultuře nezpůsobují zásadní rozdíly v jejich ekonomickém chování. Nejdůležitější je jejich ekonomická vazba na své zřizovatele či zakladatele. Bez faktického závazku finančních dotací by nemohly vůbec existovat. Určitou roli ovšem již hraje forma tohoto závazku. V případě příspěvkové organizace jde o závazek vyplývající ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v případě obecně prospěšných společností a obchodních společností jde o závazek politický, který byl nějakou formou dán při vzniku těchto institucí. Tento závazek vychází ze zákonné povinnosti zakladatele garantovat určité veřejné služby.

Vedle této finanční vazby hrají důležitou roli zřizovatelské a zakladatelské vztahy, respektive řídicí a kontrolní mechanismy. Vazba mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem je poměrně úzká. Zřizovatel nepřipustí zásadní existenční problémy organizace, ale paradoxně nemá příliš zákonných možností jak zasahovat do jejího chodu. Krajním řešením je odvolání ředitele z funkce. V případě obecně prospěšné společnosti je vazba na zakladatele mnohem volnější, ředitel společnosti však podléhá účinnější kontrole správní a dozorčí rady. Totéž v principu platí pro obchodní společnost.

V daňové oblasti existuje určitá výhoda pro neziskové organizace, která však v praxi nemusí mít příliš velký význam, a tudíž ani při volbě vhodné právní formy subjektu pro zajišťování veřejných služeb v kultuře. Významný rozdíl lze naopak najít v platové a mzdové oblasti, a to zejména z pohledu zřizovatele či zakladatele daných subjektů.

V dalších posuzovaných hlediscích (nakládání s majetkem, odpisy, účetnictví) neexistují výrazné rozdíly.

Z těchto dílčích konstatování lze učinit následující závěr. Vzhledem k tomu, že veřejné služby v kultuře jsou z principu neziskové, není z hlediska jejich uživatelů právní forma poskytovatele těchto služeb důležitá. Právní forma těchto subjektů je však důležitější pro jejich zřizovatele a zakladatele. Pro jejich volbu však neexistují jednoznačná ekonomická kritéria, která by zvýhodňovala jednu formu před druhou. To však neznamená, že každá zvolená forma nemá své opodstatnění. Transformace několika příspěvkových organizací v jednu obchodní společnost (Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.) ukázala, že i tato forma, pro kulturu zdánlivě nevhodná, je bez problému životaschopná i s tím, že poskytuje bezplatné knihovní služby. Rovněž transformace původní příspěvkové organizace na obecně prospěšnou společnost (Filharmonie Hradec Králové o.p.s.) dokázala naplnit jeden z deklarovaných cílů, totiž závaznou finanční spoluúčast Královéhradeckého kraje na jejím provozu. Finanční spoluúčasti kraje bylo možné dosáhnout pouhou politickou dohodou mezi městem a krajem, avšak závazek ve formě spoluzakladatelství má větší váhu.

Zkoumané příspěvkové organizace, které jsou v oblasti kultury zatím většinové, dokazují, že i tato forma má své nepopiratelné přednosti s další perspektivou rozvoje. Zajímavým detailem v celé zkoumané problematice je ovšem otázka nemovitého majetku. Zatímco zřizovateli nečiní potíže svěřit tento majetek do správy příspěvkové organizace, v případě dalších dvou typů tomu tak není. V jistém smyslu to lze chápat jako obavu o existenci a budoucnost těchto společností, a tím i obavu o osud tohoto majetku. Logicky to vyplývá z již popsaného volnějšího vztahu mezi zakladatelem a jím založenou společností.

Všechny zkoumané formy subjektů umožňují uplatňovat zásady ekonomického chování a dodržování principů řádné správy. Doporučit právní typ subjektů pro zajišťování určité kulturní služby tudíž není dost dobře možné. Rozhodnutí o volbě bude vždy vycházet z konkrétních podmínek, požadavků a představ. Bude především rozhodnutím politickým.

Zpracování této diplomové práce bylo pro mě přínosem. Při získávání informací jsem získal mnoho nových zkušeností a poznatků v neziskovém sektoru a v kulturní oblasti.

Literatura

- [1] SYNEK, M. A KOL. *Podniková ekonomika*. 4 přepr. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-892-4.
- [2] VALACH, J. a kol. *Finanční řízení podniku*. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1
- [3] Ing. ZDENĚK NOVOTNÝ, Ing. JANA DYČKOVÁ, Ing. NATAŠA PRÁŠKOVÁ, *Podniková ekonomie 3*, Moraviapress, 2005. ISBN 80-86181-75-8
- [4] RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně: určeno zejména pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, nevýdělečné organizace*. 8. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2006. ISBN 80-7263-343-0.
- [5] BENNET R. *Small Business Survival*. London: Sales Departnem, Pitman Publishin, 1999. ISBN 0-273-03624-6.
- [6] SVOBODOVÁ, J. *Účtová osnova, České účetní standardy : postupy účtování pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání (nevýdělečné organizace)*. Olomouc : ANAG, 2007. ISBN 978-80-7263-380-7.
- [7] *Účetnictví nevýdělečných organizací : zákon, vyhláška, standardy : podle stavu k 26. 2. 2007*. Ostrava : Sagit, 2007. ISBN 978-80-7208-621-4.
- [8] TOPINKA, J., STANJURA, J.: *Občanská sdružení ve sportu*. Praha, Olympia, 2001. ISBN 27-014-2001
- [9] ČÁSLAVOVÁ, E.: *Management sportu*. Praha, East West Publishing a East Publishing Praha, 2000. ISBN 80-7219-010-5
- [10] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- [11] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [12] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [13] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [14] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- [15] Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech
- [16] Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech
- [17] Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
- [18] Zákon č. 357/1992 Sb. o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí
- [19] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- [20] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

- [21] *Obchodní rejstřík* [online]. [cit. 30. 3. 2008]. Dostupné z: < <http://www.justice.cz> >
- [22] *Historie neziskových aktivit v ČR* [online]. [cit. 30. 4. 2008]. Dostupné z: < <http://www.tretipatro.cz> >
- [23] *Dotační programy Královehradeckého kraje* [online]. [cit. 25.3. 2008]. Dostupné z: < <http://www.kr-kralovehradecky.cz/> >
- [24] *Nový zákon pro neziskový sektor* [online]. [cit. 1. 5. 2008]. Dostupné z: < <http://neziskovky.cz> >
- [25] *Smlouva o založení Evropského společenství* [online]. [cit. 15. 4. 2008]. Dostupné z: < <http://www.euroskop.cz> >
- [26] *Veřejná podpora a de minimis* [online]. [cit. 15. 4. 2008]. Dostupné z: < <http://www.czechinvest.org/verejna-podpora> >

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Formulář žádosti o dotaci	88
Příloha č. 2 - Uspořádání položek rozvahy a výkazu zisků a ztrát podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.	91
Příloha č. 3 - Směrná účtová osnova	97

Příloha č. 1 - Formulář žádosti o dotaci

Evidenční číslo projektu (vyplní MK):

Žádost o dotaci z rozpočtu MK na rok 2008, resp. 2008 – 2009 pro fyzické a právnické osoby (kromě příspěvkových organizací MK)

Výběrové dotační řízení – literatura, vydávání neperiodických publikací

I. ŽADATEL

Název žadatele (nakladatelství, vydavatel) podle údajů v ŽL či ve výpisu z OR :

Forma právní subjektivity žadatele:

Jméno osoby zodpovědné za projekt:

Kontaktní adresa :

Telefon :

e-mail :

internetová adresa :

II. ÚDAJE O PROJEKTU

Tematický okruh č.:

Název projektu (autor, název díla):

Překlad z : Překladatel : (jen u 3. okruhu)

Editor : (u antologií, almanachů, výběrů apod.)

Ilustrátor: (jen u 4. okruhu)

Termín vydání (rok / čtvrtletí) :

Povinná stručná charakteristika projektu (podrobný popis v samostatné příloze)

Celkové odhadované neinvestiční náklady projektu : / tj. 100 %

Celkové odhadované příjmy projektu :

Požadovaná výše neinvestiční dotace:		Kč	tj.	%
z toho	honoráře:	Kč		
	služby:	Kč		
	výroba:	Kč		

Žádáme o podporu na 1 rok - na 2 roky (*zakroužkujte)

Žádosti o dotaci podané na tento projekt u jiných odborů MK, u krajských, magistrátních nebo obecních úřadů či u jiných kulturních institucí (název a požadovaná výše dotace) :

U překladů podíl zahraničních zdrojů na financování projektu přislíbených či požadovaných (název instituce a částka) :	

ad I. ÚDAJE O ŽADATELI

Jméno či název žadatele (nakladatelství, vydavatel) :	
IČO:	DIČ:
Rodné číslo (pouze fyzické osoby):	
Číslo a datum registrace u příslušného úřadu (o.p.s., obch. spol.)	
Sídlo žadatele (podle živnostenského listu, zřizovatelské listiny, výpisu z OR apod.):	
okres:	kraj:
Bankovní spojení (vč. spec. symbolu a kódu banky) - jen pro FO a OS :	
Adresa finančního úřadu:	
Statutární orgán žádajícího subjektu (netýká se fyzických osob)	
Jméno, titul, funkce:	
Kontaktní adresa, tel, e-mail :	
Jméno, titul, funkce:	
Kontaktní adresa, tel, e-mail :	

..

Přehled o všech dotacích žadatele :						
rok	MK-literatura	MK-OUK-ostatní	MK-ostatní odbory	další ministerstva	krajský úřad	město / obec
2006						
2007						
2008						
– požádáno:						

Údaje o získaných podporách v režimu de minimis v letech 2005 – 2007 (v Kč):
2005
2006
2007

Statutární orgán potvrzuje, že projekt schválil a doporučil k předložení do dotačního programu.

Potvrzuji správnost uvedených údajů a prohlašuji, že nemám žádné nevyrovnané závazky vůči státnímu rozpočtu, státním fondům, zdravotnímu a sociálnímu pojištění nebo krajskému rozpočtu.

Prohlašuji, že jsem se seznámil(a) s vyhlášovacími podmínkami a akceptuji je.

Prohlašuji, že souhlasím se zveřejněním identifikačních údajů o své osobě a o výši poskytnuté dotace.

Podáním této žádosti dávám ministerstvu kultury se sídlem v Praze 1, Maltézské nám. 471/1, IČO 00023671, v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, souhlas se zpracováním osobních údajů o své osobě uvedených v této žádosti a jejich zveřejněním ve veřejně přístupném informačním systému Ministerstva kultury a Ministerstva financí – CEDR, za účelem poskytnutí dotace z rozpočtu Ministerstva kultury, a to na dobu nezbytně nutnou, nejdéle však do 31.12.2011.

V

dne

podpis žadatele :

Příloha č. 2 - Uspořádání položek rozvahy a výkazu zisků a ztrát podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.

Rozvaha

AKTIVA

A. Dlouhodobý majetek celkem

I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem

1. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
2. Software
3. Ocenitelná práva
4. Drobný dlouhodobý nehmotný majetek
5. Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek
6. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem

1. Pozemky
2. Umělecká díla, předměty a sbírky
3. Stavby
4. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
5. Pěstitelské celky trvalých porostů
6. Základní stádo a tažná zvířata
7. Drobný dlouhodobý hmotný majetek
8. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek
9. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
10. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek

III. Dlouhodobý finanční majetek celkem

1. Podíly v ovládaných a řízených osobách
2. Podíly v osobách pod podstatným vlivem
3. Dluhové cenné papíry držené do splatnosti
4. Půjčky organizačním složkám
5. Ostatní dlouhodobé půjčky
6. Ostatní dlouhodobý finanční majetek
7. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem

1. Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
2. Oprávky k softwaru

3. Oprávky k ocenitelným právům
4. Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku
5. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku
6. Oprávky ke stavbám
7. Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
8. Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
9. Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
10. Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku
11. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

B. Krátkodobý majetek celkem

I. Zásoby celkem

1. Materiál na skladě
2. Materiál na cestě
3. Nedokončená výroba
4. Polotovary vlastní výroby
5. Výrobky
6. Zvířata
7. Zboží na skladě a v prodejnách
8. Zboží na cestě
9. Poskytnuté zálohy na zásoby

II. Pohledávky celkem

1. Odběratelé
2. Směnky k inkasu
3. Pohledávky za eskontované cenné papíry
4. Poskytnuté provozní zálohy
5. Ostatní pohledávky
6. Pohledávky za zaměstnanci
7. Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění
8. Daň z příjmů
9. Ostatní přímé daně
10. Daň z přidané hodnoty
11. Ostatní daně a poplatky
12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem
13. Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků
14. Pohledávky za účastníky sdružení

15. Pohledávky z pevných termínových operací
16. Pohledávky z emitovaných dluhopisů
17. Jiné pohledávky
18. Dohadné účty aktivní
19. Opravná položka k pohledávkám

III. Krátkodobý finanční majetek celkem

1. Pokladna
2. Ceniny
3. Účty v bankách
4. Majetkové cenné papíry k obchodování
5. Dluhové cenné papíry k obchodování
6. Ostatní cenné papíry
7. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek
8. Peníze na cestě

IV. Jiná aktiva celkem

1. Náklady příštích období
2. Příjmy příštích období
3. Kursové rozdíly aktivní

Aktiva celkem

PASIVA

A. Vlastní zdroje celkem

- I. Jmění celkem
 1. Vlastní jmění
 2. Fondy
 3. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
- II. Výsledek hospodaření celkem
 1. Účet výsledku hospodaření
 2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení
 3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let

B. Cizí zdroje celkem

- I. Rezervy celkem
 1. Rezervy
- II. Dlouhodobé závazky celkem
 1. Dlouhodobé bankovní úvěry
 2. Emitované dluhopisy

3. Závazky z pronájmu
4. Přijaté dlouhodobé zálohy
5. Dlouhodobé směnky k úhradě
6. Dohadné účty pasivní
7. Ostatní dlouhodobé závazky

III. Krátkodobé závazky celkem

1. Dodavatelé
2. Směnky k úhradě
3. Přijaté zálohy
4. Ostatní závazky
5. Zaměstnanci
6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům
7. Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění
8. Daň z příjmů
9. Ostatní přímé daně
10. Daň z přidané hodnoty
11. Ostatní daně a poplatky
12. Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu
13. Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků
14. Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů
15. Závazky k účastníkům sdružení
16. Závazky z pevných termínových operací
17. Jiné závazky
18. Krátkodobé bankovní úvěry
19. Eskontní úvěry
20. Emitované krátkodobé dluhopisy
21. Vlastní dluhopisy
22. Dohadné účty pasivní
23. Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

IV. Jiná pasiva celkem

1. Výdaje příštích období
2. Výnosy příštích období
3. Kursové rozdíly pasivní

Pasiva celkem

Výkaz zisků a ztrát

A. Náklady

I. Spotřebované nákupy celkem

1. Spotřeba materiálu
2. Spotřeba energie
3. Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
4. Prodané zboží

II. Služby celkem

5. Opravy a udržování
6. Cestovné
7. Náklady na reprezentaci
8. Ostatní služby

III. Osobní náklady celkem

9. Mzdové náklady
10. Zákonné sociální pojištění
11. Ostatní sociální pojištění
12. Zákonné sociální náklady
13. Ostatní sociální náklady

IV. Daně a poplatky celkem

14. Daň silniční
15. Daň z nemovitosti
16. Ostatní daně a poplatky

V. Ostatní náklady celkem

17. Smluvní pokuty a úroky z prodlení
18. Ostatní pokuty a penále
19. Odpis nedobytné pohledávky
20. Úroky
21. Kursové ztráty
22. Dary
23. Manka a škody
24. Jiné ostatní náklady

VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem

25. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
26. Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
27. Prodané cenné papíry a podíly
28. Prodaný materiál

- 29. Tvorba rezerv
- 30. Tvorba opravných položek

VII. Poskytnuté příspěvky celkem

- 31. Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami
- 32. Poskytnuté členské příspěvky

VIII. Daň z příjmů celkem

- 33. Dodatečné odvody daně z příjmů

Náklady celkem

B. Výnosy

I. Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem

- 1. Tržby za vlastní výrobky
- 2. Tržby z prodeje služeb
- 3. Tržby za prodané zboží

II. Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem

- 4. Změna stavu zásob nedokončené výroby
- 5. Změna stavu zásob polotovarů
- 6. Změna stavu zásob výrobků
- 7. Změna stavu zvířat

III. Aktivace celkem

- 8. Aktivace materiálu a zboží
- 9. Aktivace vnitroorganizačních služeb
- 10. Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
- 11. Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

IV. Ostatní výnosy celkem

- 12. Smluvní pokuty a úroky z prodlení
- 13. Ostatní pokuty a penále
- 14. Platby za odepsané pohledávky
- 15. Úroky
- 16. Kursové zisky
- 17. Zúčtování fondů
- 18. Jiné ostatní výnosy

V. Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem

- 19. Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 20. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
- 21. Tržby z prodeje materiálu

- 22. Výnosy z krátkodobého finančního majetku
- 23. Zúčtování rezerv
- 24. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
- 25. Zúčtování opravných položek

VI. Přijaté příspěvky celkem

- 26. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami
- 27. Přijaté příspěvky (dary)
- 28. Přijaté členské příspěvky

VII. Provozní dotace celkem

- 29. Provozní dotace

Výnosy celkem

C. Výsledek hospodaření před zdaněním

- 34. Daň z příjmů

D. Výsledek hospodaření po zdanění

Příloha č. 3 - Směrná účtová osnova

Účtová třída 0 – dlouhodobý majetek

01 – Dlouhodobý nehmotný majetek

- 012 - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- 013 - Software
- 014 – Ocenitelná práva
- 018 – Drobný dlouhodobý nehmotný majetek
- 019 – Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

- 021 – Stavby
- 022 - Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- 025 – Pěstitelské celky trvalých porostů
- 026 – Základní stádo a tažná zvířata
- 028 – Drobný dlouhodobý hmotný majetek
- 029 – Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

- 031 - Pozemky
- 032 – Umělecká díla, předměty a sbírky

04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

041 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek

042 – Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek

043 – Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek

051 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

052 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek

06 – Dlouhodobý finanční majetek

061 – Podíly v ovládaných a řízených osobách

062 – Podíly v osobách pod podstatným vlivem

063 – Dluhové cenné papíry držené do splatnosti

066 – Půjčky organizačním složkám

067 – Ostatní dlouhodobé půjčky

069 – Ostatní dlouhodobý finanční majetek

07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

072 – Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje

073 – Oprávky k softwaru

074 – Oprávky k ocenitelným právům

078 – Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku

079 – Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku

08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

081 – Oprávky ke stavbám

082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí

085 – Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů

086 – Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům

088 – Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku

089 – Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

Účtová třída 1 – Zásoby

11 – Materiál

111 Pořizovaný materiál

112 – Materiál na skladě

119 – Materiál na cestě

12 – Zásoby vlastní výroby

121 – Nedokončená výroba

122 – Polotovary vlastní výroby

123 – Výrobky

124 – Zvířata

13 – Zboží

131 – Pořizované zboží

132 – Zboží na skladě a prodejnách

139 – Zboží na cestě

Účtová třída 2 – Finanční účty

21 – Peníze

211 - Pokladna

213 – Ceniny

22 – Účty v bankách

221 - Účty v bankách

23 – Krátkodobé bankovní úvěry

231 – Krátkodobé bankovní úvěry

232 – Eskontní úvěry

24 – Jiné krátkodobé finanční výpomoci

241 – Emitované krátkodobé dluhopisy

249 – Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

25 – Krátkodobý finanční majetek

251 – Majetkové cenné papíry k obchodování

253 – Dluhové cenné papíry k obchodování

255 – Vlastní dluhopisy

256 – Ostatní cenné papíry

259 – Pořizovaný krátkodobý finanční majetek

26 – Převody mezi finančními účty

261 – Peníze na cestě

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy

31 – Pohledávky

311 – Odběratelé

312 – Směnky k inkasu

313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry

314 – Poskytnuté provozní zálohy a zálohy na zásoby

315 – Ostatní pohledávky

32 – Závazky

321 – Dodavatelé

322 – Směnky k úhradě

324 – Přijaté zálohy

325 – Ostatní závazky

33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

331 – Zaměstnanci

333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům

- 335 – Pohledávky za zaměstnanci
- 336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění

34 – Zúčtování daní, dotací a ostatní zúčtování

- 341 – Daň z příjmů
- 342 – Ostatní přímé daně
- 343 – Daň z přidané hodnoty
- 345 – Ostatní daně a poplatky
- 346 – Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem
- 348 – Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků

35 – Pohledávky ke sdružení

- 358 – Pohledávky za účastníky sdružení

36 – Závazky ke sdružením a závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů

- 367 – Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
- 368 – Závazky k účastníkům sdružení

37 – Jiné pohledávky

- 373 – Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
- 375 – Pohledávky z emitovaných dluhopisů
- 378 – Jiné pohledávky
- 379 – Jiné závazky

38 – Přejícné účty aktiv a pasiv

- 381 – Náklady příštích období
- 383 – Výdaje příštích období
- 384 – Výnosy příštích období
- 385 – Příjmy příštích období
- 386 – Kursové rozdíly aktivní
- 387 – Kursové rozdíly pasivní
- 388 – Dohadné účty aktivní
- 389 – Dohadné účty pasivní

39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

- 391 – Opravná položka k pohledávkám
- 395 – Vnitřní zúčtování
- 396 – Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 – volná

Účtová třída 5 – Náklady

50 – Spotřebované nákupy

- 501 – Spotřeba materiálu
- 502 – Spotřeba energie

503 – Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek

504 – Prodané zboží

51 – Služby

511 – Opravy a udržování

512 – Cestovné

513 – Náklady na reprezentaci

518 - Ostatní služby

52 – Osobní náklady

521 – Mzdové náklady

524 – Zákonné sociální pojištění

525 – Ostatní sociální pojištění

527 – Zákonné sociální náklady

528 – Ostatní sociální náklady

53 – Daně a poplatky

531 – Daň silniční

532 – Daň z nemovitostí

538 – Ostatní daně a poplatky

54 – Ostatní náklady

541 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení

542 – Ostatní pokuty a penále

543 – Odpis nedobytné pohledávky

544 – Úroky

545 – Kursové ztráty

546 – Dary

548 – Manka a škody

549 – Jiné ostatní náklady

55 – Odpisy , prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek

551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

552 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

553 – Prodané cenné papíry a podíly

554 – Prodaný materiál

556 – Tvorba rezerv

559 – Tvorba opravných položek

58 – Poskytnuté příspěvky

581 – Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami

582 – Poskytnuté členské příspěvky

59 – Daň z příjmů

591 – Daň z příjmů

595 – Dodatečné odvody daně z příjmů

Účtová třída 6 – Výnosy

60 – Tržby za vlastní výkony a za zboží

601 – Tržby na vlastní výrobky

602 – Tržby z prodeje služeb

604 – Tržby za prodané zboží

61 – Změny stavu vnitroorganizačních zásob

611 – Změna stavu zásob nedokončené výroby

612 – Změna stavu zásob polotovarů

613 – Změna stavu zásob výrobků

614 – Změna stavu zvířat

62 – Aktivace

621 – Aktivace materiálu a zboží

622 – Aktivace vnitroorganizačních služeb

623 – Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku

624 – Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

64 – Ostatní výnosy

641 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení

642 – Ostatní pokuty a penále

643 – Platby za odepsané pohledávky

644 – Úroky

645 – Kursové zisky

648 – Zúčtování fondů

649 – Jiné ostatní výnosy

65 – Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek

652 – Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

653 – Tržby z prodeje cenných papírů a podílů

654 – Tržby z prodeje materiálu

655 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku

656 – Zúčtování rezerv

657 – Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

659 – Zúčtování opravných položek

68 – Přijaté příspěvky

681 – Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami

682 – Přijaté příspěvky (dary)

684 – Přijaté členské příspěvky

69 – Provozní dotace

691 – Provozní dotace

Účtová třída 7 a 8

Účetní jednotky použijí účty účtové třídy 7 a 8 podle vnitřního předpisu.

Účtová třída 9 – Vlastní jmění, fondy, výsledek hospodaření, rezervy, dlouhodobé úvěry a půjčky, závěrkové a podrozvahové účty

90 – Vlastní jmění

901 – Vlastní jmění

91 – Fondy

911 – Fondy

92 – Oceňovací rozdíly

921 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků

93 – Výsledek hospodaření

931 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

932 – Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let

94 – Rezervy

941 – Rezervy

95 – Dlouhodobé bankovní úvěry a závazky

951 – Dlouhodobé bankovní úvěry

953 – Emitované dluhopisy

954 – Závazky z pronájmu

955 – Přijaté dlouhodobé zálohy

958 – Dlouhodobé směnky k úhradě

959 – Ostatní dlouhodobé závazky

96 – Závěrkové účty

961 – Počáteční účet rozvažný

962 – Konečný účet rozvažný

963 - Účet výsledku hospodaření

97 – 99 Podrozvahové účty

971 – 998 Podrozvahové účty

999 – Vyrovnávací účet k podrozvahovým účtům

